

laiškai *lietuviams*

ŠIAME NUMERYJE:

Pavargusi krikščionija

Darvinizmo 100 m. sukaktis

Arso klebonas

Montesorinės mokyklos

Ligai ar senatvei pančiojant

Negraži mergaitė

Iš filmų pasaulio

TURINYS

Pavargusi krikščionija —	
A. Tamošaitis, S. J.	291
100 metų darvinizmui —	
J. Venckus, S. J.	296
Arso klebonas (II) —	
A. Grauslys	302
Kare žuvusiam (eil.) —	
S. Tomarienė	309
Ligai ar senatvei mus pančio- jant — J. Prunskis	310
Žvilgsnis į montesorinę mokyk- lą — E. Mortimer	313
Negraži mergaitė	316
Svarbiausioji pareiga	317
Iš filmų pasaulio —	
J. Vaišnys, S. J.	319

“Laiškai Lietuviams” — Tėvų Jė-
zuitų leidžiamas mėnesinis žurnalas.

Redaktorius—Juožas Vaišnys, S. J.

Admin. — Petras Kleinotas, S. J.

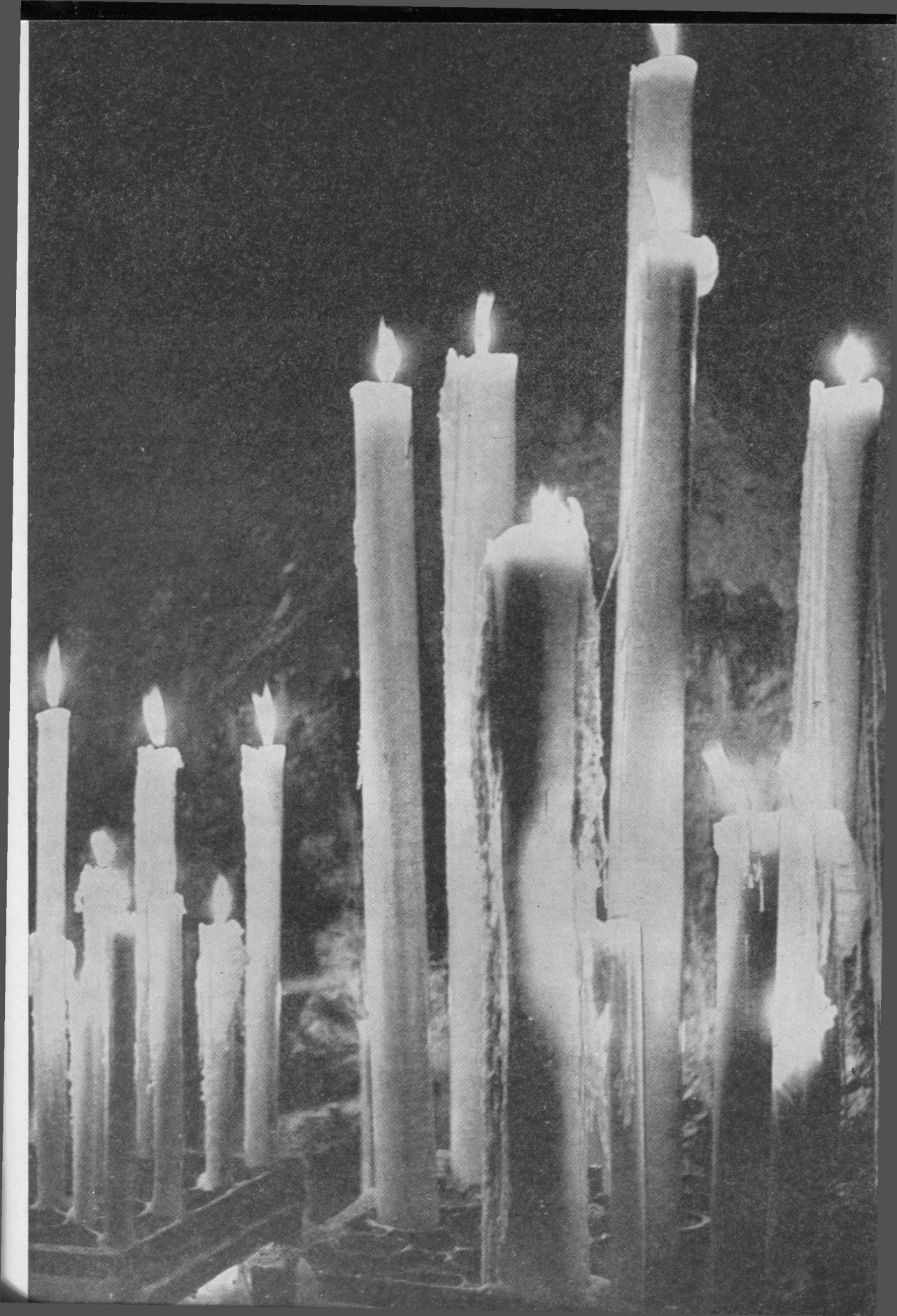
Redakcijos ir Administracijos ad-
resas: 2345 W. 56th Street, Chicago
36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400.

Letters to Lithuanians. Published
monthly except July and August,
when bi-monthly, by The Jesuit Fa-
thers of Della Strada, Inc., 2345 W.
56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel.
REpublic 7-8400. Yearly subscrip-
tion three dollars. Single copy 30
cents. Entered as second class mat-
ter at the Post Office at Chicago,
Ill. Additional office of mailing in
Thompson, Conn.

Viršelis ir vinjetės A. Kurausko
Immaculata Press

Vėlinių

nuotaikos

1959 LAPKRITYS
(NOVEMBER)
VOL. X, NO. 10

Laiškai *lietuviams*

RUDENS SCENOS MUS DAUG KO PAMOKO:
GĖLĖS VYSTA KAIP MŪSŲ VILTYS,
LAPAI KRINTA KAIP MŪSŲ METAI,
DEBESYS PLAUKIA KAIP MŪSŲ ILIUZIJOS.
ŠVIESA MAŽĖJA KAIP MŪSŲ PROTO IŽVALGUMAS,
SAULĖ DAROSI ŠALTESNĖ KAIP MŪSŲ JAUSMAI,
UPĖS UŽŠĀLA KAIP MŪSŲ GYVENIMAS —
VISKAS TURI SLAPTĄ RYŠĮ SU MŪSŲ LIKIMU.

F. R. CHATEAUBRIAND

MIRTIS YRA TAIP TIKRA KAIP RYTOJAUS DIENA,
KAIP NAKTIS PO DIENOS, KAIP ŽIEMA PO VASAROS.
KODĖL TAIP RŪPINAMĖS RYTOJAUS DIENA,
NAKTIMI IR ŽIEMA, TAČIAU NE MIRTIMI?

K. NOETZEL

(Iš J. Prunskio "Rinktinių minčių")

I. IVAIRUS NUOVARGIS

NUOVARGIS kiekvienam žmogui yra puikiai pažįstamas. Kas gi iš mūsų vienu ar kitu metu nesijuto pavargęs? Nuovargio yra įvairių rūšių. Pirmiausia, darbo nuovargis. Po įtemptos darbo dienos vakare jaučiamės pavargę. Toliau, ligos nuovargis. Kai susergame, irgi jaučiamės pavargę ir gulame į lovą. Pagaliau, senatvės nuovargis. Pasiekęs tam tikrą metų skaičių, žmogus pajunta, kad jo fizinės jėgos ima gesti, tarsi lempa, kuriai pritrūksta degalo.

Tiek darbo, tiek ligos, tiek senatvės nuovargis yra išmintinga Kūrėjo dovana. Darbo nuovargis priverčia žmogų padaryti pertrauką, be kurios jo kūno mašinos ratai greitai susidėvėtų. Ligos nuovargis priverčia žmogų ramiai laikytis, kad visa vidaus energija galėtų būti nukreipta į sužeistą arba bacilų atakuojamą kūno dalį. Senatvės nuovargis yra signalas, jog žemės kelionė artėja prie galo ir jau metas pakuo-tis: netrukus reikės palikti šio pasaulio traukinį.

Tačiau yra dar viena nuovargio rūšis — ir šita nėra iš Dievo — nuovargio, kurs gali apimti žmogų, nors nieko nedirbo, neserga ir dar nesenas. Tai nežinojimo ką veikti nuovargis. Kada turime laisvadienį ir nežinome, ką jo metu veikti, metame viena, stveriamės kito — vakare jaučiamės la-

biau pavargę negu kad būtume tądien dirbę. Kas taip praleidžia atostogas, po jų jaučiasi labiau išsisėmęs, nepatenkintas, piktas negu prieš jas. Tas nuovargis, kyląs iš nežinojimo, ką veikti, ko tvertis, kartais pasiekia tokį laipsnį, kad žmogus pasijunta taip pavargęs gyventi, jog nusizudo. Jis gali apimti ne vien atskirus žmones, bet ir jų draugijas, net ištisą tautą. Istorijos bėgyje dėl jo nevienos tautos likimas buvo paženklintas katastrofa.

Šį nuovargį lengva atpažinti iš keturių simptomų. Pirmą, į visa žiūrima kaip į sunkią naštą. Antra, dingęs veržlumas veikti. Trečia, nebesukuriama nieko naujo. Ketvirta, dėmesys nukrypęs į išorines formas. Tie simptomai plaukia vienas iš kito. Kur visa tampa našta, savaime aišku, dingsta veržlumas, iniciatyva pereina į kitų rankas. O kur dingusi iniciatyva, nebesukuriama nieko naujesnio. O kur nebesukuriama naujų dalykų, gyvenama pasenusių formų laikymu. Ratas vėl pradeda suktis iš naujo: kur formalizmas, nebematoma prasmės; o kur jos nebematoma, ten visa tampa beprasme, sunkia našta, dar labiau dingsta veržlumas, dar mažiau sukuriamas naujo, dar labiau įsikandama išorės.

II. KRIKŠČIONIJOS NUOVARGIO SIMPTOMAI

Jei atviromis akimis pažvelgsime į šio meto krikščioniją, turėsime konstatuoti, kad ją kai kur yra apėmęs pas-

kutiniosios rūšies nuovargis. Joje ryškūs visi keturi minėti simptomai.

a) Naštos jausmas

Kas nemato, dar geriau, pats nejaučia, kaip mūsų dienų krikščioniją yra apėmęs *naštos jausmas*? Savo veikale *"Geroji naujiena ir mūsų tikėjimo skelbimas"* austrų liturgistas prof. J. A. Jungmanas, S. J. vykusiai iškelia liūdną kontrastą tarp ankstyvosios ir dabartinės krikščionijos dvasios: "Didis džiaugsmas... skamba per visus apaštalių laiškus ir kalbas. Ta pati nuotaika vis iš naujo sutviska vėlyvesniuose senosios Bažnyčios raštuose... Ir kur įvairios iškasenos leidžia mums įžvelgti į to meto krikščių bendruomenes, kai regime žodžius ir ženklus, jų įrašytus ant kapų, kai stebime simbolius, kuriais ženklino savo kasdienės vartosenos daiktus, iš visur šviečia skaidrus džiaugsmas ir gajį viltis. Šiandien gi katalikų religija yra... pareiga, kurią reikia atlikti, norint neprazūdyti sielos; pareiga, iš savo pusės vėl užkraunanti eilę įpareigojimų: eiti sekmadieniais į bažnyčią, priimti sakramentus, tikėti dogmas, laikyti dorovės nuostatus, klausyti bažnytinių autoritetų. Žodžiu, varžtai ir našta... Nešama ji kaip ir visos kitos naštos: atsidūstant ir stengiantis apriboti jų skaičių iki galimo minimumo... Krikščionybė šiandien yra ne linksma naujiena, kurios žmogus džiaugsmingu užsidegimu klauso, o užkrautas įstatymas, kurį vykdo, kad išvengtų pasmerkimo" (Regensburg: Pustet, 1936, 2-7 pp.).

Ar daug šiandien kur rasime jauną krikščionę žmoną, kuri, dėl kokių nors priežasčių iširus vedybiniam gyvenimui su vyru, nesigriebtų civilinių jungtvių su kitu, o paliktą gyventi viena? Tokiu savo pavyzdžiu pasakytų žmo-

nėms išpūdingesnę pamokslą apie pagarbą Dievo įstatymui ir nustatytai tvarkai negu šimtas kunigų iš sakyklos. Tačiau šiandien matuojama kitu standartu — naštos svoriu. Sakyta autorius neveltui prideda kaip pavyzdį savo žodžiams plačiai pasklidusias vedybinio gyvenimo netvarkas, sukeliančias išpūdį, jog krikščionybė šiandien visiškai praradusi savo galią ir gaivą.

b) Dingęs veržlumas

Kas nemato, jei žvelgia į istoriją, kad *iniciatyva pakeisti pasaulį* dalinai yra perėjusi iš krikščionijos į kitas rankas? Vienas sociologas teisingai rašo, jog krikščionybės idealas suformavo visą Vakarų kultūrą, o šiandien jis yra praradęs savo "keičiamąją bei statomąją galią plačiose masėse. Krikščioniškasis idealas yra nustumtas į siaurų ratelių sienas ir vegetuoja be entuziazmo. Palyginę pirmųjų krikščių pergyvenimą su dabartiniu, randame didžiulį skirtumą. Pirmieji krikščionys, stovėdami stabmeldiškojo pasaulio akivaizdoje, jautėsi kaip *kažkas visiškai nauja* (šv. Irenėjus), kaip *nauja žmonių rūšis* (Barnabo laiškas), pašaukta atidaryti naują istorijos tarpsnį ir įvykdyti žemėje didžiąją Naujieną. Šiandieniniai krikščionys jaučiasi kaip seniena, reikalinga patiesinimo ir apgynimo, kodėl ji istorijoje vis tebeegzistuoja. Entuziazmas keisti pasaulį yra iš krikščių perėjęs komunistams. Jie šiandien jaučiasi nauja giminė, kuriai yra pažadėta pasaulio ateitis. Ir krikščionys niekaip nesugeba šios ugnies užgesinti" (A. Maceina, Pranešimas Europos LFB studijų savaitėje 1956 m.: "Trys varkariečio iliuzijos komunizmo akivaizdoje", *Į Laisvę*, 1957 m. Nr. 12, 11-12 pp.).

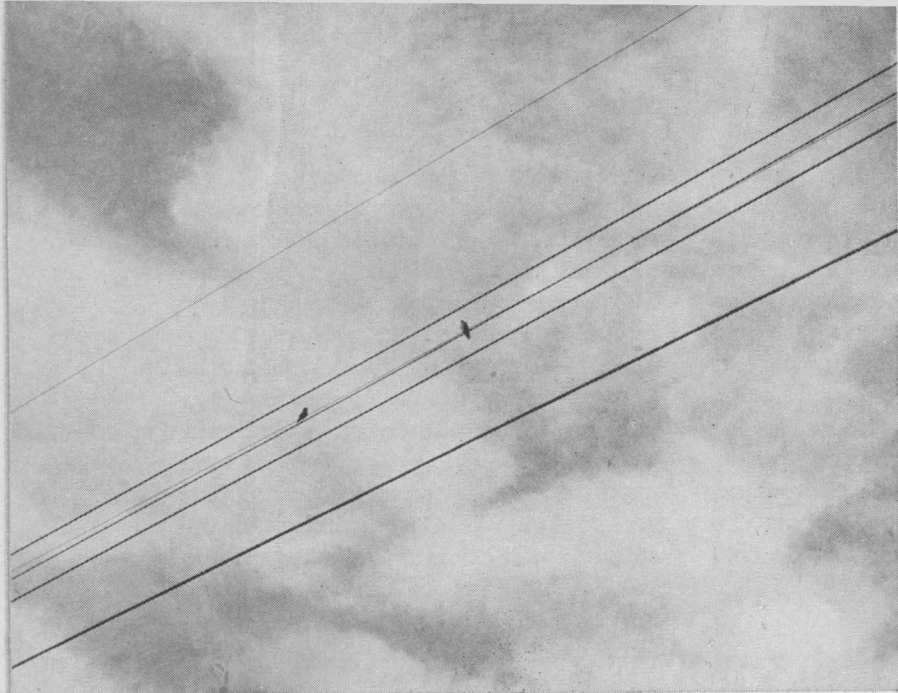
Yra nepaneigiamas istorijos faktas, kad praėjusiąją šimtą metų darbininkų klasė buvo prarasta Bažnyčiai. Pijus XI, kalbėdamas apie tai, pavartojo tinkamą žodį — skandalas! Prarastą krikščionijos iniciatyvą gerai parodo ir ką tik minėto autoriaus iškeltas faktas, kad šiandien Vakarų žmogus, pasimetęs savo kelyje, ieško išeities ne krikščioniškuosiuose principuose, bet godžiai griebiasi koegzistencijos, tarsi skęstantis šiaudelio, nepaisydamas, kad kitas jo galas yra Sovietų Sąjungos rankose.

c) Nesukuriama nieko naujo

Nūdienėje krikščionijoje dažnai nesukuriama nieko naujesnio, o jei vienas kitas sukuria, kūrinys neįleidžia šaknų. Kam mums eiti toli pavyzdžių: paimekime lietuvių religines giesmes ir pastatykime jas šalia dainų. Nuvažiuoji į vasaros stovyklą — skamba virtinė naujų, kitam dar pirmą kartą išgirstų dainų. Nueini į bažnyčią — amžinai tas pats: *Pulkim ant kelių — Marija, Marija — Jėzau, pas mane ateiki... Pulkim ant kelių — Marija, Marija — Jėzau, pas mane ateiki...* Keletas lietuvių kompozitorių paskutiniu metu yra sukūrę naujų religinių giesmių. Tai džiugu. Bet ir liūdna: ar daug kam teko girdėti žmones jas giedant? Taip yra su krikščioniškąja giesme. Su krikščioniškąja mintimi dar blogiau. Čia ne vien sukurtas dalykas neįleidžia šaknų, bet pačiam kūrėjui dažniausiai užčiaupinama burna. Kas atsitinka, katalikui filosofui ar teologui, pabandžius pažvelgti į dalykus iš naujo taško, atskleisti naują kurios tiesos aspektą? Neretai apšaukiamas modernistu, liberalu, progresistu, ir turi nutilti; jei buvo profesorius, kartais priverčiamas atsisveikinti su universiteto katedra.

Dalyką gerai pailiustruoja "pilnutinių katalikų" pavyzdys. Šio šimtmečio pradžioje, rašo jėzuitų leidžiamas žurnalas "America", grupė asmenų, pasivadavusių integraliais, t. y. pilnutiniais katalikais, "ėmė planingai atakuoti kiekvieną naujesnį, pažangesnį katalikų užsimojimą spręsti moderniojo meto problemas krikščioniškojo mokslo šviesoje... Nepajėgdami atskirti to, kas pasmerkta, nuo to, kas ne, kiekvienoje konstruktyvioje pastangoje tuojau matė erezijos pėdsakus... Manydami kovoją prieš modernizmą, tuojau smerkė kiekvieną pakeitimą tikėjimo skelbime ir apaštaliavime" (R. A. Graham, "Ends and Means of Controversy", 1956. IV. 14, 54-55 pp.). I-jo Pasaulinio karo metu jiems buvo sutrenktas nelauktas smūgis. Į vokiečių kariuomenės rankas Belgijoje vienuose namuose pateko slapčių dokumentų krūva. Suradus jų slaptaraščio raktą, buvo iššifruoti. Pasirodė, kad tai būta vieno iš centrinių "pilnutinių katalikų" archyvų medžiagos. Ją sudarė slapti įtartinų asmenų sąrašai, apkaltinimui surankiotos jų raštų citatos, apie juos į Romą pasiųstų skundo informacijų nuorašai. Būdinga, kad tų sąrašų pirmosiose vietose buvo tokios pavardės: kard. Mercier, msgr. Battifol, du vėlesni kardinolai Baudrillart ir Verdier, domininkonai Lagrange ir Sertillanges, jėzuitai Lebretonas, Pratas, d'Herbigny, Grandmaisonas — patys žymiausi amato rašytojai, kuriems šiandien visame katalikiškajame pasaulyje lenkiamos galvos. Slaptieji dokumentai buvo paskelbti. Minėto straipsnio žodžiais, tai sulaužė "integraliųjų katalikų" nugarkaulį.

Tačiau tai sudavė smūgį vien vardui; dalykas pasiliko, mūsų dienomis įgaudamas kai kur net oficialesnes formas. Gregorianumo universiteto Ro-

Tu sukūrei širdį tartum paukštį,
Kad ji vis ilgėtusi Dangaus,
Kad visoj kelionėje žmogaus
I Tave ji, Dieve, kelio klaustų.

B. Brazdžionis

moje profesorius H. Schmidt, S. J. kartą paskaitoje pagrįstai pastebėjo, jog šiandien daugelyje katalikų sluoksnių taip ir drebama, kad tik nereikėtų pajudėti — dėl Dievo meilės, tik nieko naujo!

d) Gyvenama išorinėmis formomis

Tikėjimo praktikoje šiandienės krikščionijos dėmesys gerokai nukrypęs nuo pagrindinių į šalutinius dalykus. Kristus, mokydamas žmones, daugiausia pabrėžė štai kokį dalyką: mylėkite vienas kitą! Žengdamas į dangų, davė štai kokį įsakymą: eikite į visą pasaulį, skelbkite žmonėms mano

evangeliją! Štai du pagrindiniai krikščionio uždaviniai: artimo meilė ir Kristaus mokslo skelbimas. Tačiau kuris krikščionis, ruošdamasis išpažinėti, šiandien savęs paklausia: kiek kartų padariau savo artimui džiaugsmo, iliejau į jo gyvenimą laimės kibirkstėlę? Tokio reikia ieškoti su žiburiu, nors iš to gi mus pažins, kad esame Kristaus mokiniai (Jo. 13, 34), nors Jis iš anksto pasakė, kad mūsų kaip tik apie tai užklausk Paskutiniajame Teisme (Mt. 25, 34-46). Arba kuris savęs paklausia: kiek išleidau pinigų cigaretėms, ir kiek paaukojau misijoms, kad ten sklįstų Kristaus šviesa? Toks krikščionis —

didelė retenybė, nors padėti evangelijos sklidimui yra gi Kristaus testamentas, paskutinieji Jo žodžiai, prieš paliekant žemę (Mk. 16, 15). Šiandien dėmesys nukrypęs į visai kitokius, šalutinius dalykus. Ką gi kunigas klausykoje daugiausia girdi? "Nesukalbėjau poterių; pamiršau, kad buvo penktadienis ir valgiau mėsos." Rytą ir vakarą melstis neįsako joks Dievo ar Bažnyčios įsakymas; tai vien gražus ir girtinas paprotys. O kas pamiršta, kad penktadienis, nesulaužo jokio pasninko. Šiandien mūsų sąžinei gerai tinka Kristaus žodžiai: iškošiamo uodą, o praryjame kupranugarį (Mt. 23, 24).

Ryškiai formalizmas pasireiškia ir vienuolynuose — namuose, kurie pagrįstai yra laikomi krikščioniškojo tobulumo veidrodžiais. Dabartiniu metu rodomas kino filmas "Vienuolės istorija". Katalikų kritikai jį puikiai įvertino ir rekomenduoja visiems pamatyti. Vykusiai tenai parodoma, kiek dėmesio nukreipta į rankų laikyseną, ėjimą koridoriaus pasieniu ir šimtus kitų išorinių dalykų. Ir jie pabrėžiami net ten, kur trukdo vaisingai atlikti savo pareigas. Tai patvirtina Pijaus XII-jo pavyzdys. Vienuolės sesutės daug dirba ir daro daug gero. Kad jos galėtų padaryti dar daugiau, keletą metų prieš mirtį popiežius bandė suprastinti jų apsirengimą, pritaikydamas jį pakitims laiko sąlygoms, ir išmesti kitoki savo dienas atgyvenusį balastą. Reforma sudužo į daugelio vienuolynų vyresniųjų užsispyrimą: per daug stipriai buvo įsigėrusi į pasąmonę galvosena, jog ta išorinė aparatūra priklauso šventumo esmei.

Ir pačiame krikščioniškojo gyvenimo centre — šv. Mišiose — daug dėmesio nukreipta vien į išorinę formą. Jomis rūpintis yra prie šv. Sosto įsteigta Apeigų kongregacija. Jau minėtas

T. Jungmanas, pasaulinio garso liturgijos ekspertas, teisingai nurodo, jog kone visi šitos kongregacijos dekretai liečia vien tokias išorines smulkmenas, kaip antai: kada ir kur įdėti šventojo vardo; kada linktėti galvą, paduodant kunigui šlakstyklę arba smilkant iškilmingose Mišiose... Į eilę jai pasiūstų gyvenime iškilusių klausimų dažniausiai paprastai atsakoma: *servetur rubricae*, laikytis rubrikų (*The Mass of the Roman Rite*, New York: Benziger Bros., 1951, I t., 139-140 pp.).

III. IŠVADA

Krikščionybėje glūdi milžiniškos jėgos. Tai gerai paliudija eilė paskutiniojo meto reiškinių: karitatyvinė ir misijų veikla, krikščioniškosios minties prasiveržimas politikoje Vokietijoje, Italijoje, Olandijoje, Belgijoje, darbininkų atgavimas Bažnyčiai krikščioniškose profesinėse sąjungose. Už krikščionybės nuo amžių skelbtas vertybes šiandien gi kovoja visas laisvasis pasaulis. Tačiau nemaža krikščionių dalis šiandien nebežino, ką su tomis jėgomis ir vertybėmis daryti, jų nebemato. Dėl to pasaulio reformas planuoja kiti, į mus žiūrima kaip į atgyvenusią senieną, mes patys jaučiamės užgulti nemalonios naštos ir neretai ramstome vien tradicines formas, kad nesugriūtų.

Konstatavę krikščionijos nuovargį, turime klausti, kaip iš jo išbristi. Atsakymas — šalinti priežastį, iš kurios kyla. Mes gyvenime juk visada taip elgiamės: konstatavę, jog negaluojame, klausiamo — patys arba su gydytojo pagalba — iš kur tai kyla, ir suradę, kuo greičiausiai stengiamės pašalinti priežastį. Iš kur dabartinės krikščionijos nuovargis kyla, bus svarstoma kitą kartą.

SIEMET sueina lygiai šimtas metų nuo darvinizmo pradžios. 1859 m. lapkričio 24 d. pasirodė Charles Darwin knyga, pavadinta "The Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle of Life". Visa pirmoji laida — 1250 egzempliorių — buvo išpirkta pirmą knygos pasirodymo dieną. Tuo pat Darvinas paruošė ir antrąją laidą. Apie šią knygą Walter von Wyss taip sako: "Tos knygos pasirodymas priklauso prie didžiausių pasaulinės literatūros įvykių. Kai 22 metų jaunas vyras laivu "Beagle" išvyko į platųjį pasaulį, jis nenujautė, kad ši kelionė jį nustebins įdomiais reiškiniiais ir paskui po dvidešimt uolaus tyrinėjimo, studijavimo, bandymų ir įtempto mąstymo metų jam duos progos parašyti knygą, kuri visam gamtos mokslui suteiks naują veidą" (Darwin, Zurich, 1958, p. 163).

Be to, šiais metais yra dar ir kitas Darvino jubiliejus — 150 metų nuo jo gimimo. Jis gimė 1809 m. vasario mėn. 12 d. nedideliame Shrewsbury mieste lyje, Anglijoje. Jis gimė kaip tik tais pačiais metais ir tą pačią dieną kaip garsusis Amerikos prezidentas Abraham Lincoln.

Darviną vieni laiko pranašu, jį garbina ir kelia į aukštybes, o kiti jį smerkia ir niekina. Išgirdę jo vardą, kai kurie tuoj prisimena: žmogus kilo iš beždžionės. Daugelis dėl to jo neapkenčia, nes jaučiasi, kad yra užgauti jų giliausi religiniai jausmai. Kai kurie nenori nė pagalvoti, kad jie galėtų būti kilę iš beždžionės. Bet kad žmonės daugiau skaitytų šiuo klausimu,

tai sužinotų, kad evoliucija netvirtina, jog žmogus būtinai turi būti kilęs iš beždžionės. Taip pat niekas nelaiko Darvino teologijos ar šv. Rašto autoritetu. Darvinas iš savo kelionės aplink pasaulį 1836 m. grįžo, visiškai praradęs tikėjimą anglikonų bažnyčios mokslu.

Darvino asmenybė

Karolis Darvinas buvo penktas vaikas šeimoje. Jo tėvas buvo gydytojas. Taip pat ir jo senelis Erazmas Darvinas buvo gydytojas, gamtininkas, poetas. Tai buvo įdomus žmogus, labai mėgstas daryti įvairius moksliskus bandymus. Jis mėgdavęs kartoti žodžius: "Tik kvailas nedaro savo gyvenime eksperimentų". Nors religijos Erazmas ir nepraktikavo, bet vis dėlto pripažino Dievą, kuris sutvėrė pasaulį, bet juo visiškai daugiau nesirūpina ir Jam yra vis tiek, kaip žmogus gyvena; tam didžiam Dievui žmogus yra tik menka kirmėlaitė. Toks dievybės supratimas yra vadinamas teizmu, kuris ir šiandien yra paplitęs tarp gamtininkų. Erazmo Darvino veikale, vardu "Zoonomia", jau pastebimos aiškios idėjos apie evoliuciją, kurias jo anūkas Karolis galutinai išvystė.

Jo senelis iš motinos pusės buvo Josiah Wedgwood, kuris Anglijoje buvo išvystęs indų fabriką "Etruria". Darvino gyvenamoje aplinkoje niekas religijos nepraktikavo. Tai buvo tokia visur paplitusi karalienės Viktorijos amžiaus liberalinė dvasia. Visi šiandien pripažįsta, kad tai buvo laikai, kada Katalikų Bažnyčia prarado daugiausia inteligentijos ir darbininkijos: inte-

ilgentija pasekė Darviną, o darbininką — Marksą.

Karolis buvo tik 8 m. amžiaus, kai mirė motina. Tad jo jaunystė nebuvo pavydėtina. Tėvas visados buvo savotiškas tironas, o kai mirė motina, tai jau šeimos židinyje nebeliko jokios meilės. Karolį po motinos mirties auklėjo jo dvi seserys. Jis labai nemėgo mokyklos ir drausmės. Nuolat vaikščiodavo po laukus, rinkdamas augalus, vabzdžius, akmeniukus ir kt. Pamaldų metu bažnyčioje jis skaitydavo Homerą ir Virgilijų — kitokios maldos jis nepripažino. Pats Darvinas prisipažįsta, kad kalboms neturėjęs jokių gabumų, todėl jų ir nesimokė. Kartą užpykęs tėvas berniukui pasakė: "Tau niekas daugiau nerūpi, tik gaudyti šunis ir žiurkes; kada nors tu būsi gėda sau ir visai šeimai." Vaikas dėl to labai užsigavo ir nuliūdo. Deja, tėvo pranašystė neišsipildė.

Pabaigus pradžios mokyklą, tėvas sūnų išsiuntė į Edinburgą studijuoti medicinos, kur jis išbuvo nuo 1825 iki 1827 metų. Bet ten jis medicinos nestudijavo, o gilinosi tik į gamtos mokslus, iš šios srities parašydamas net porą straipsnių. Tėvas įsitikino, kad iš sūnaus nebus gydytojas, todėl jį perkėlė į Cambridge universitetą studijuoti teologijos, norėdamas, kad jis taptų anglikonų pastorius. Čia Karolis išbuvo nuo 1828 iki 1831 metų, labai daug skaitydamas. Ypač jam patiko veikalas "Natural Religion", parašytas W. Paley, žymaus protestantų teologo ir filosofo, labai tais laikais populiaraus. Jis buvo gerokai pasinešęs į laisvamanybę, nors pripažino pagrindinius krikščionybės dėsnius.

Savo gyvenimo pabaigoje Darvinas manė, kad Cambridge universitete veltui praleidęs laiką, bet iš tikrųjų jis čia daug ko išmoko. Jis čia susipa-

žino su botanikos profesorium Steponu Henslow, žymiu savo mokslo srityje ir pamaldžiu pastorium. Darvinas labai su juo susidraugavo. Cambridge Darvinas labai laisvai ir išsiblaškiusiai gyveno: daug medžiojo, kortavo, priklausė prie vieno keisto klubo, kur buvo paprotys valgyti keisčiausių gyvulių mėsą, kad pažintų jų skonį; jiems parūpo net sužinoti, kokio skonio yra pelėdos mėsa.

Darvinas — gamtininkas

Henslow pasiūlė Darviną ekspedicijai, kurią "Beagle" turėjo atlikti aplink pasaulį. Kelionė prasidėjo 1831 m. gruodžio 27 d. ir tęsėsi penkerius metus. Kadangi Darvinas rašė dienoraštį, tai galima labai tiksliai sekti vietas, kurias jie aplankė. Laivas pasuko į Pietų Ameriką ir plaukė Brazilijos bei Urugvajaus pakraščiais, perplaukė Ugnies Žemės sąsmauką ir pateko į Pietų Amerikos vakarų pakrantes. Didelės reikšmės turėjo jo buvimas Galapagos salose. Tos salos yra toli Ramiajame Vandenynė. Darvinas pastebėjo, kad kiekvienoje saloje yra randama atskira vėžlių rūšis. Jam atrodė keista, kad Dievas nuo pat pasaulio pradžios būtų atskiroms saloms tvėręs skirtingus vėžlius. Čia jis galutinai atsisakė Tvėrimo (creationismo) teorijos. Jis klaidingai manė, jog šv. Raštas verčia tikėti, kad visos dabartinės augalų ir gyvulių rūšys buvo Dievo sutvertos nuo pat pasaulio pradžios ir, slenkant milijonams metų, naujų augalų ir naujų gyvulių neatsirado. Darvinas nežinojo, kad evoliucija šv. Raštui visiškai neprieštarauja. Jis buvo menkas teologas, todėl ir pats suklydo, ir kitus suklaidino, ir dar šiandien tebeklaidina.

Iš Galapagos salų jų laivas dar aplankė Naująją Zelandiją, Australi-

Vasarą čia buvo vaikščiota, sėdėta, žaista... o dabar tik šnara rudens vėjo purtomi nudžiūvę lapai...

ją, kai kurias salas ir 1836 m. sugrįžo į Angliją. Darvinas visados pabrėždavo, kad toji kelionė buvo pats reikšmingiausias jo gyvenimo įvykis. Jei ne ta kelionė, tai Darvinas pasauliui būtų likęs nežinomas. Jis ten subrendo ir praturtėjo įvairiomis idėjomis. Religiniu atžvilgiu jis tapo visiškai agnostikas.

Rūšių kilmė

Darvinas daug rašė apie koralų susidarymą, apie augalus, apie vulkanus. Svarbiausias jo veikalas — "The Descent of Man and Selection in Relation to Sex" (1871). Dar jam tebegyvenant, pasirodė šešios laidos jo knygos "The Origin of Species". Paskutinioji laida yra pati svarbiausioji ir visados perspausdinama. Šią knygą Darvinas pradėjo rašyti jau 1842 m. Jo mintys jam pačiam atrodė tokios naujos ir revoliucijonieriškos, kad jis ilgai bijojo jas spausdinti.

1858 m. Darvinas gavo laišką iš Russel Wallace, keliaujančio po Aziją.

Tame laiške jaunas gamtininkas išdėstė savo mintis, kurios buvo labai panašios į Darvino. Todėl Darvinas jau norėjo atsisakyti nuo savo minčių spausdinimo ir perleisti pirmenybę tam jaunam gamtininkui Wallace. Bet vis dėlto visiems atrodė, kad pirmenybė priklauso Darvinui. Pagaliau buvo nutarta, kad Darvinas ir Wallace drauge pasirodytų ir duotų savo pranešimus Mokslo Draugijai. Taip ir buvo padaryta 1859 m. lapkričio 24 dieną.

Darvinas prisipažįsta, kad savo *atrankos (selekcijos)* teorijai svarbiausią mintį gavo iš Malthus veikalo "Essay on Population". Malthus sako, kad žmonių gimsta per daug, kad žemė jų negalės išmaitinti. Buvo padaryta išvada, kad reikia mažinti žmonių skaičių. Darvinas perkėlė šią mintį į augalų ir gyvulių pasaulį. Gamta daug daugiau jų gamina negu reikia, bet vis tiek gamtoje yra pusiausvyra, nes gyvuliai vieni kitus naikina ir tokiu būdu mažina jų skaičių. Silpnesnieji paprastai žūva, stipresnieji ir vikres-

nieji pasilieka. Tad tarp gyvulių eina nuolatinė kova, kurioje gamta parenka išlikti geriau gyvenimui prisitaikiusius. Čia jau turime pačias svarbiausias Darvino mintis: kova už būvį (struggle for life), ir gamtos atranka (natural selection). Prie jų reikia priskirti ir trečią mintį — skirtingumų buvimą (existence of variation), t. y. kad augalai ir gyvuliai gimsta nelygūs, skirtingi, niekad nerasi dviejų visiškai lygių augalų ar gyvulių. Kai kurie skirtingumai pasirodys gyvenimo kovoje naudingesni, todėl gamta juos pasirinks ir pasilaikys, o kiti, mažiau pritaikyti kovai už būvį, mirs. Tokiu būdu gimsta naujos gyvulių ir augalų rūšys.

Tad kova už būvį, gamtos atranka ir skirtingumų buvimas yra tie paslaptiniai išsireiškimai, kuriuos kiekvienas turi žinoti, norėdamas bent kiek suprasti darvinizmą. Paskui Darvinas pridėjo dar ketvirtą dėsni: pasirodžiusieji skirtingumai (ar ypatybės) turi tapti įgimti. Tėvai turi perleisti vaikams gimdymo keliu savo geras ypatybes. Šis paskutinis dėsnis pasiliko darvinizmo teorijoje pats silpniausias, nes tada niekas negalėjo pasakyti, kokios tėvų ypatybės persiduoda ir kokių būdu persiduoda. Pirmiausia buvo klausiama, iš kur gyvuliuose kyla tie skirtingumai. Paprastai būdavo atsakoma, kad čia veikia gamtos aplinkybės: temperatūra, drėgmė, šviesa. Visa tai turi įtakos mažiems pasikeitimams, kurie, eidami iš kartos į kartą, didėja ir pagaliau gyvulys įgauna kokią nors specialią ypatybę, pvz. žirafa ilgą kaklą. Kaip tos ypatybės išsiskaido tėvuose ir kaip lytinis keliu persiduoda vaikams, buvo neaišku, kol dar nebuvo pasirodę Mendelio dėsniai.

Darvinizmo pasekmės

Minėjome, jog Darvinas pats suklydo ir kitus suklaidino, sakydamas, kad šv. Raštas moko, jog augalų ir gyvulių rūšys yra pastovios ir niekad nesikeičiančios. Šv. Raštas visiškai apie tai nieko nekalba. Nėra jokio sunkumo suderinti šv. Rašto mokslą su evoliucija. Darvinas buvo pavertęs šv. Raštą lyg kokią pasakų knygą, visai nesiderinančią su mokslu. Tad žmonės, norėdami būti ištikimi mokslui, atsisakė šv. Rašto. Gamtininkai ir medikai daugumoje tai padarė labai radikaliai. Iš šv. Rašto atmetimo seka visai suprantama išvada: jeigu negalima pasitikėti šv. Raštu, tai taip pat atpuola Bažnyčia, sakramentai ir kiti tikėjimo dalykai.

Dabar pažiūrėkime, kaip iš tikrųjų šv. Raštas kalba apie sutvėrimą. Visą sutvėrimo istoriją galima padalinti į du tridienes. Pirmos trys dienos yra paskirtos erdvei ir vietovėms. Pirmą dieną yra sutvėrta šviesa ir tamsa — diena ir naktis. Antrą dieną Dievas sutvėrė tvirtumą, atskirančią vandenį nuo vandenų: viena vandenų dalis pasiliko ore, o kita apliejo žemę. Čia buvo sukurta atmosfera. Trečią dieną žemėje buvo atskirtos jūros nuo sausumos. Tą pačią dieną sausumai buvo sutvėrta augalai. Toliau eina antras tridienis. Jau erdvė ir vietovės yra sukurta, dabar reikia visa tai pripildyti. Pirmiausia dienai duodama saulė, o naktčiai — mėnulis ir žvaigždės. Tai įvyksta ketvirtą tvėrimo dieną. Penktą dieną pripildomos vietovės, sutvėrtos antrąją dieną: oras pripildomas paukščiais, o vandenys — žuvimis ir visokiais répliojančiais gyviais. Šeštąją dieną yra pripildomos vietovės, sutvėrtos trečiąją dieną: sausuma augalus jau turi, tad belieka su-

tverti gyvulius ir žmogų. Žmogus, atsižvelgiant į jo svarbą ir kilnumą, turi atskirą sutvėrimo istoriją. Dievas juo daugiau užsiima ir jam daugiau duoda. Tik jį vieną Dievas sutveria panašų į save. Žmogus yra panašus į Dievą savo protu ir laisva valia.

Iš viso to yra aišku, kad pirmieji Genezės skyriai nenori mūsų mokyti nei kosmogonijos, nei geologijos, nei paleontologijos. Jie mums primena tik tai, kad Dievas yra visa ko Tvėrėjas. Darvinas labai suklydo, manydamas, kad šv. Raštas įpareigoja tikėti, jog visos egzistuojančios augalų ir gyvulių rūšys yra nuo pat pasaulio pradžios ir kad augalai bei gyvuliai nesikeitė per milijonus metų.

Darvinas atėmė iš pasaulio planą, bendrą vaizdą, suskaldė gyvąjį pasaulį į smulkius prisitaikymus aplinkybėms. Darvinizmas atėmė pasaulio tikslingumą: jis teigia, kad pasaulyje yra daug reiškinių, kurie yra pripuolami, ir niekas negali pasakyti, kas iš visa to išeis. *Gamtos atranka* atrodo didelis mokslinis dėsnius, bet jis neišaiškina konkrečių dalykų. Tas dėsnius yra per daug bendras. Tai yra lygiai tas pat, jeigu kokio nors pamaldaus žmogaus paklausi, iš kur kyla ligos ir skausmai, ir jis atsakys, kad visa tai Dievas siunčia. Iš kur lietus? — Dievas siunčia! Kodėl tas žmogus mirė? — Dievas jį pašaukė! Kodėl tas žmogus tapo gydytoju? — Dievas jį į šią profesiją pašaukė! Galutinis atsakymas yra teisingas: be Dievo nieko neįvyksta, tačiau aš konkrečiais atvejais laikiu kitokio atsakymo į minėtus klausimus. Jeigu aš klašiu, dėl ko tas žmogus mirė, tai laikiu atsakymo, kad jo mirties priežastis buvo vėžys, širdies smūgis ar kitoks panašus įvykis. Tokiais atvejais aš neklašiu apie pirmąją metafizinę priežastį — aš tai

jau žinau — man čia svarbu tik pačios artimiausios priežastys. Vietoje *gamtos atrankos* mes galime vartoti *paveldėjimą*. Pvz., jeigu paklausi, dėl ko šio žmogaus yra geltoni plaukai ir mėlynos akys, tai galėsi atsakyti, kad tai yra paveldėjimas iš tėvų.

Žmogaus kilmė

Savo mokslu apie žmogaus kilmę Darvinas įsigijo daug priešių. Jeigu jis būtų pasitenkinęs rūšių pasikeitimais tik gyvulių pasaulyje, tai niekas jam nieko nebūtų galėjęs prikišti. Juk panašų mokslą galima užtikti ir didžiųjų filosofų bei teologų raštuose. Bet Darvinas savo knygoje "*The Descent of Man*" aiškiai sako, kad žmogus yra kilęs iš beždžionės, nors šiam teigimui neduoda jokių rimtų įrodymų. Iš šio savo teigimo jis padarė daug labai klaidingų išvadų: žmogaus protas, moralė ir religija esą taip pat gyvuliškos kilmės. Taigi, žmogus esąs ne kas kita, kaip tik labiau išsivysčiusi beždžionė. Šiuos svarbius klausimus Darvinas per daug lengvapėdiškai svarstė.

Kaip mes turėtume iš tikrųjų žiūrėti į žmogaus kilmės klausimą, prileisdami evoliucijos teoriją? Nesileidžiant gilyn į paleontologiją, į *Pithecanthropus*, *Australopithecus* ar *Neandertalio* gyvius, galima pasakyti, kad būsimas žmogus pradėjo žmogėti pirmiausia nuo kojų, nuo rankų ir nuo dubens, kai jis atsistojo ant dviejų kojų. Tada jo rankos pasidarė laisvos, pradėjo keistis jo burna ir dantys. Ilgiausiai pasiliko panašus į beždžionės jo galvos kiaušas ir smegenys, todėl šiandieną sakoma, kad tai buvęs "žmogus su beždžionės galva". Atrodo, kad tokių esybių tai vienoje, tai kitoje žemės vietoje yra pasirodžiusių. Tos esybės nepriklausė prie vienos rūšies, jos buvo skirtingos, bet gyveno tuo pačiu

Saulės
atsisveikinimas
su
diena

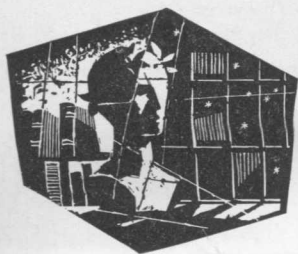
metu, ledynų amžiuje. Pagal tradicinę Aristotelio ir šv. Tomo filosofiją reikėtų manyti, kad tada vienai tų esybių rūšiai buvo duotas aukštesnis dvasinis principas — siela. Tada jau ir toji iki šiol buvusi beždžioniška galva tapo žmogiška. Ir žmonija pasiliko amžiais tos pačios rūšies, nežiūrint visokių įvairiausių temperatūros, drėgmės ir maisto sąlygų. Visos žmonijos rasės priklauso tai pačiai rūšiai, nes jos visos gali kryžiuotis ir veistis — tai yra rūšies vieningumo svarbiausias požymis.

Darvinizmo nuopelnai

Darvinui reikia pripažinti didelį nuopelną, kad jis galutinai į gamtą įvedė dinaminį principą — evoliuciją. Pirmiau gamta buvo laikoma statiška, o dabar ji tapo gyva, įdomi. Gyvuliai, augalai, o net ir pats žmogus tapo vieni kitiems giminingi. Gamta pradėjo turėti ir savo istoriją. Nuo Darvino gamtos mokslas pasuko visai kita kryptimi. Su Darvinu atėjo ir tam tik-

ras naujas žmogaus nusistatymas, tam tikras natūralizmas, kuris į šalį nustumė humanizmą. Humanizmui daugiau rūpėjo senosios graikų ir lotynų kalbos su jų literatūra. Virgilijus, Ovidijus, Homeras buvo humanizmui lyg kokie dievaičiai. Vis dėlto humanizmas laikomas aukštesniu žmogaus sielos atžvilgiu. Gamtos mokslai yra tik krūva faktų. Jeigu kuris nors pažįsta daug peteliškių rūšių, jeigu žino jų lotyniškus pavadinimus, tai tas dar nieko nesako apie jo žmogiškas vertybes.

Įdomu, kad fizika pasiliko nuošaliai nuo darvinizmo. Darvinizmas pilnai pasireiškė tik biologijoje, zoologijoje, botanikoje ir fiziologijoje. Tie mokslai studijuoja daiktų kiekybę ir kokybę. Bet kadangi į biologiją įeina naujas faktorius — gyvybės principas — mums fizikos dėsniai nepakankami, nes gyvybė turi aukštesnius principus. Biologai šandien neklausia, ar darvinizmas ir neodarvinizmas yra teisingi ar neteisingi, bet

idėjos ir žmonės

ARSO KLEBONAS (II)

* * *

ALFONSAS GRAUSLYS

ORINT giliau išvelgti į kokio nors asmens šventumą, reikia pažiūrėti, kaip šv. Dvasios dovanos pasireiškė jo sieloje.

Anot garsaus mūsų laikų dominikono teologo Garrigou-Lagrange, krikščionio, esančio Dievo malonėje, dvasios organizmą sudaro ne tik pašvenčiamoji malonė arba Dievo gyvenimas sieloje, bet ir dorybės bei dovanos, kurios į sielą įliejamos drauge su pašvenčiamąja malone. Kalbant vaizdingiau ir apčiuopiamiau, galėtume pasakyti, kad Dievo malonė, ateidama į sielą, paruošia jos dirvą antgamtiniam derliui, pasėdama į ją trijų dieviškų dorybių (tikėjimo, vilties ir meilės) ir keturių moralinių dorybių (išmanymo,

teisingumo, tvirtumo ir susivaldymo) sėklas, drauge įdiegdama septynių šv. Dvasios dovanų diegus, kurie, žmogui bendradarbiaujant su Dievo malone, jį pašventina.

Tad nenuostabu, kad esančią sieloje malonę šv. Tomas vadina dorybių ir dovanų malone. Tos visos su Dievo malone įdiegtos dorybės ir dovanos yra antgamtinių galimybių ir energijos šaltiniai, kurie geros valios žmogui gali pražysti visais šventumo žiedais. Kai šiandien mokslas pajėgia atpalaiduoti atome glūdinčią energiją ir duoda mums nujausti gąsdinančią tos energijos galią, tai panašiai ir gerai suprastas Dievo malonės mokslas mums skelbia begalinį antgamtinių jėgų šaltinį, kuris glūdi Dievo malonėje.

Mums čia rūpi šv. Dvasios dovanos arba tie antgamtiniai pastovūs nusiteikimai, kurių dėka siela darosi vis klusnesnė šv. Dvasios įkvėpimams. O tų įkvėpimų dėka pirmieji septyni palaiminimai (Mat. 5, 3-9) vis labiau virsta realybe pašventinamoje sieloje. Šv. Dvasios dovanos sielą padaro tartum muzikos instrumentu, iš kurio iš-

klausia, ar darvinizmas yra vienintelė teorija, aiškinanti evoliuciją, ar kartais nėra kitų geresnių teorijų. Kaip tik dėl tų naujų atsivėrusių kelių mes kitaip žiūrime į darvinizmą, dėkodami Darvinui už jo nuopelnus praėjusiame šimtmetyje. Su viltimi žiūrime į kitą šimtmetį, kuris mums žada daug galimybių.

gaunami nuostabūs akordai Dievo garbei. Tų akordų garsus duoda pažįstami apaštalas, rašydamas savo laiške: "Dvasios gi vaisius yra meilė, džiaugsmas, ramybė, kantrumas, maloningumas, gerumas, romumas, meilumas, ištikimybė, kuklumas, susilaukymas, skaistybė" (Gal. 5, 22-23). Kuo žmogus labiau šventėja, tuo šv. Dvasios dovanos aiškiau pasireiškia jo gyvenime, nes lengvų nuodėmių ir netobulumų retėjimas vis mažiau kliudo tom dovanom pasireikšti.

Kiekvieną šv. Dvasios dovaną pasireiškia aptardami, pažvelgsime drauge ir į tai, kaip tos dovanos pasireiškė šv. Jono Vianney gyvenime.

Dievo baimės dovana

Tai pirmasis šv. Dvasios pūstelėjimas į sielos laivo bures, kad ji iš įklimpimo į nuodėmę pajudėtų prie Dievo ir pradėtų ieškoti Jame saugumo. Dievo baimės dovana visiškai neprieštarauja Dievo meilei, ji yra net Dievo meilės pagimdyta, nes žmogus, pradėjęs nujausti, kokia didelė, nepavaduojama ir vienintelė gėrybė yra Dievas, pradeda bijoti Jo nustoti. Grynai vergiška Dievo bausmių baimė nėra šv. Dvasios dovana, nes tos baimės pagrindas yra egoizmas, jame nėra Dievo meilės prado. Tačiau ir tokia baimė gali tapti paskatinimu ieškoti Dievo malonės.

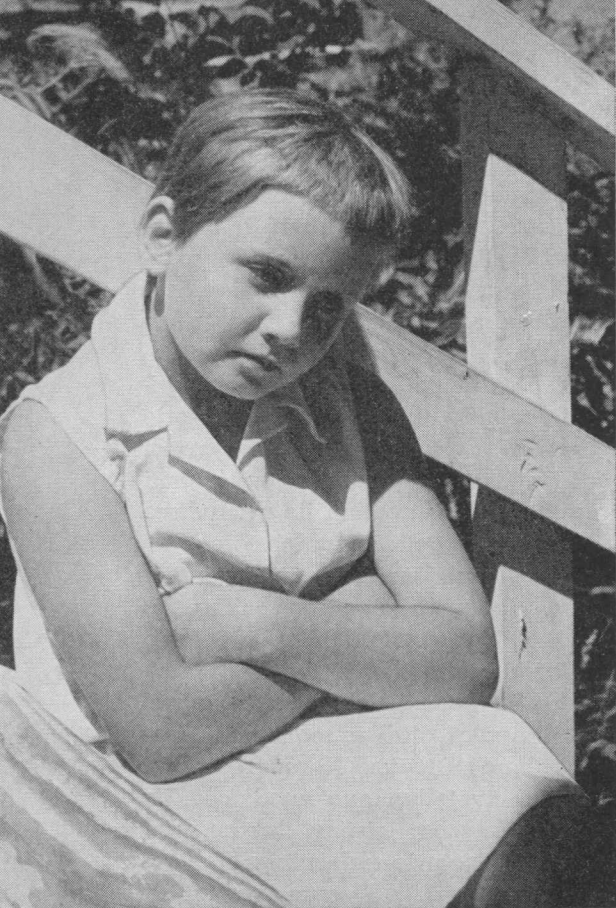
Šv. Jonas Vianney savo pavyzdžiu ir pamokslais Dievo baimės dovaną įkvėptą pagarbą ir nuolankumą nuolat rodė. Švenčiausiojo Sakramento akivaizdoje jis nedrįsdavo atsisėsti. Didelę pagarbą jis jausdavo, šv. Mišias laikydamas, todėl savo pamoksluose sakydavo, kad laikyti Mišias reikėtų būti serafinu; jeigu žinotume, kas yra Mišios, mirtume. Tai reiškia, kad Mišių didingumas mūsų sąmonę

taip paveiktų, kad mūsų gyvybės siūlas, tartum per stiprios elektros srovės veikiamą lempą, neišlaikytų ir truktų. Pagarbos jis reikalavo ir iš dalyvaujančių Mišiose, tuoj reaguodamas į kiekvieną pastebėtą pagarbos trūkumą, pvz. klūpėjimą vienu keliu. Pagarbą Dievui jis jautė ne tik bažnytinėje apeigoje, bet ir sėdėdamas prie stalo. Kai sėsdavo valgyti, jis jautėsi esąs nusikaltėlis, neturįs teisės imti valgių, todėl tų dovanų jis prašydavo Dievo, kaip elgeta išmaldos.

Didelė nuodėmės neapykanta ir baimė lydėjo jį visą gyvenimą. Jis nuolat sakydavo, kad nėra kito tokio blogio, kaip nuodėmė. Anot jo, kunigas esąs nelaimingiausias žmogus, nes jis nuolat girdi ir mato, kaip yra užgaunamas Dievas. Norėdamas būti kaip galima toliau nuo nuodėmės, jis atsisakydavo net leistinų dalykų, kad tik neprieitų prie neleistinų. "Jei gerai suprastume, kad esame nuolat išstatyti pavojun žūti, tai gyventume nuolatinėje baimėje", jis sakydavo. Štai dėl ko drebėdavo net šventieji, tai prisiminę. Dėl to ir šv. Jonas Vianney nuolat svajėjo pasišalinti kur nors į nuošalumą, kad galėtų visą likusį gyvenimą apverkti savo nuodėmės. Ir taip elgėsi tas, apie kurį jo išpažinties klausytojas yra išsireiškęs: "Mano manymu, jis krikšto dovaną išsaugojo ir ją nuolat didino savo gyvenimo aukštu šventumu."

Pamaldumo dovana

Pamaldumas — tai nusilenkimas ir meilingas švelnumas Dievo atžvilgiu, kuris žmogui yra kaip tėvas. Šios dovanos įtakoje žmogus darosi vis panašesnis į Tą, kuris apie save pasakė: "Aš visada darau tai, kas Jam patinka" (Jon. 8, 29). Šios dovanos dėka Dievo ir žmogaus santykiai yra pa-

**Ir vos besiskleidžiančio pumpuro
sieloje kartais gali būti ruduo...**

grindžiami meile ir dvasine šilima. Be jos religija virsta tik pareigų ir įsakymų rinkiniu. Pamaldus žmogus myli maldą, religinį kultą, visokią religinę praktiką, oficialius religijos atstovus; jis myli ir visus žmones, nes jausdamas, kad Dievas yra jo tėvas, negali nejauti, kad artimieji yra jo broliai.

Šv. Jonui Vianney malda buvo pasinėrimas Dievo meilėje. Ši "maudyklė" buvo labai artima jo širdžiai, todėl jis labai daug meldėsi. Atsikėlęs ant rą valandą naktį, jis pašvėsdavo maldai daug valandų. Švenčiausio Sakramento akivaizdoje jis virsdavo gyvąja lempa, šalia amžinai degančios aliejinės lempelės prieš didįjį altorių. Su di-

dele meile jis puošė savo bažnyčią. Bažnytiniai rūbai jam niekada neatrodė pakankamai gražūs, kad tikėtų garbinti Amžinajam Grožiui. Šykštumo ir taupymo Dievo garbinimo srityje jis nežinojo. Labai jis mylėjo ir nuolat su savimi nešiojosi šv. Raštą ir brevijorių. Tose knygose jis matė Dievo meilės pareiškimą žmogui.

Visokiais būdais pasireikšdavo taip pat jo meilė ir pagarba popiežiui, savajam vyskupui ir visiems dvasiškams, kurie aplankydavo jo parapiją. Jis mylėjo savo dažnai lankomus ligonius, kenčiančius ir pavargėlius, kuriems kartais viską atiduodavo, ką tik turėjo, nesigailėdamas net vienintelių batų, grįždamas basas namo. Jis

mylėjo nusidėjėlius, aukodamas Dievui visas savo kančias, kad tik juos atverstų. Nekartą jis puldavo ant kelių prieš nenorinčius atsiversti ir su ašaromis maldaudavo, kad jie gelbėtų patys save. Jis labai gailėjosi ir sielų skaistykloje, už jas atgailaudamas ir kitus ragindamas joms padėti.

Jis labai mylėjo šventuosius. Kai kuriems savo bažnyčioje įrengė gražias koplyčias. Yra žinomas jo ypatingas pamaldumas pirmųjų amžių kankinei šv. Filomenai, kuriai jis priskirdavo daug savo apaštalavimo vaisių. Jo klebonija buvo išpuošta vieninteliu papuošalu, kurio jis nelaikė prabanga — skaitlingais šventųjų paveikslais. O apie jo Dievo Motinos garbinimą būtų galima parašyti ištisą knygą. Iš visų šitų jo pamaldumo pasireiškimų kiekvienam buvo lengva pastebėti, kad jo širdis degė tąja meilės ugnimi, be kurios nėra jokio pamaldumo.

Stiprybės dovana

Ji pasireiškia tuo, kad žmogus drįsta siekti didžiųjų antgamtinių dalykų. Reikia tos dovanos, kad įstengtume savo netvarkingus palinkimus tvarkyti, valdyti ir klausyti dieviškų įkvėpimų. Šios dovanos reikia, kad galėtume atlikti sunkesnius dorybės veiksmus, nugalėti didesnes kliūtis kelyje į Dievą, pakelti kančias ir bandymus ir išverti gerame. Šios dovanos būtinai reikia, nes mūsų dvasinis ir dorovinis nepastovumas yra labai didelis. Apčiuopiamiausias šios dovanos pavyzdys yra beveik vaikų amžiaus kankiniai, kurie drąsiai pasirinko mirtį, nenorėdami nusidėti, pvz. šv. Agnietė, šv. Pankracijus, šv. Marija Goretti.

Stiprybės dovanos ypač reikėjo ir Arso klebonui, nes, savo parapiją atnaujindamas, jis susidūrė su didelėmis kliūtimis. Pusė Arso parapi-

jiečių neatlikdavo velykinės. Jaunimui rūpėjo vien pramogos ir šokiai. Suaugusieji girtuokliaudavo, sekmadieniais dirbdavo. Šventasis drįso jiems pasakyti visą tiesą apie jų nedorybes. Jis nebijojo tapti nepopuliariu. Blogybę jis persekiojo visur, kur tik ją matė. Iš sakyklos jis plakė nedorybes. Įsitikinęs, kad šokiai kenkia dorai, jis 14 metų prieš juos kovojo, kol pagaliau jie visai pranyko jo parapijoje.

Reikėjo daug stiprybės, norint nugalėti girtuokliavimo paprotį ir pasiekti tai, kad visos keturios miestelio smuklės visiškai užsidarytų. Žinoma, smuklių savininkai nenorėjo taip lengvai pasiduoti ir nebuvo ramūs, kai matė iš savo rankų slystantį pelną. Bet jo pamokslai šiuo klausimu buvo bekompromisinio tvirtumo: "Smuklė — tai nedorybių šaltinis, tai Kalvarija, kur Kristus yra nuolat kryžiuojamas, tai pragaro mokykla, kur šėtonas dėsto savo mokslą, kur griunama religija ir geri papročiai."

Dideliu tvirtumu jis kovojo su per daug intymiomis jaunimo draugystėmis prieš vedybas. Jis barė, smerkė, gaudino, sulaikydavo kartais išrišimą, kad tik galėtų vienu ar kitu būdu pagydyti sielas. Jis turėjo jėgos užsikrauti sau didžiausias atgailas, kad šiais karčiais vaistais pagydytų žmones ir jiems išmelstų dvasinės sveikatos.

Šventajam reikėjo daug stiprybės pakelti šmeižtus, kuriais buvo skelbiamas jo nemokšiskumas, buvo įtariamasi jo intencijų grynumas, sulaikomi žmonės, kad neitų klausyti jo pamokslų. Visa tai ramiai pakeldamas, savo pamoksluose jis sakė: "Tie, kurie mus juodina, nėra tikri mūsų priešai — tai tik Apvaizdos įrankiai, kuriais ji naudojosi, kad mus pašventintų ir duotų mums progos lavintis nuolankume,

romume, meilėje ir kantrybėje. Jeigu mums tikrai rūpėtų mūsų sielos reikalai, tai, vietoje jų neapkęsti, mes juos mylėtume."

Taip pat šv. Jonui Vianney reikėjo daug jėgos, kai beveik 35 metus buvo visai piktosios dvasios varginamas. Be to, jis jautė dvasinę sausrą, skaudų Dievo apleidimą, atsakomybę, begalinį vidaus liūdesį ir net buvo kančinamas amžino pasmerkimo jausmo.

"Šventumui reikia charakterio", sako B. Baur. Šitą charakterį ir ugdo šv. Dvasios stiprybės dovana.

Patarimo dovana

Kadangi dvasinis gyvenimas yra labai sudėtingas ir gyvenimo aplinkybės stato žmogų į įvairias padėtis, kadangi blogis nekartą bando įsiveržti į žmogų, užsidėjęs gėrio kaukę, o taip pat ir mūsų pačių savimeilė kartais mus apakina, tad reikia labai geros orientacijos, kad dvasinio gyvenimo keliuose nepaklystume. Šitą antgamtinę orientaciją ir teikia šv. Dvasios patarimo dovana. Ji mus įkvepia elgtis pagal protą ir sąžinę. Ši dovana paskleidžia sąžinėje antgamtinę šviesą, kad galėtume atskirti ne visada lengvai atskiriamą blogį nuo gėrio. Ji mums padeda susiorientuoti painesniais atvejais, kad pažintume, kokia yra šiuo metu mūsų atžvilgiu Dievo valia.

Ši dovana įkvėpė būsimam Arso klebonui, nors jau esančiam vyresnio amžiaus ir neturinčiam gabumų, siekti kunigystės. Ši dovana nurodė jam asmeninio pasišventimo ir parapijos pašventinimo priemones. Pajutę Arso klebono patarimų išmintingumą, į jį kreipėsi įvairiose sunkenybėse daugelis žymių dvasiškių ir įvairių kongregacijų steigėjų. Jis vadovavo daugeliui jau šventume pažengusių sielų,

einančių tobulybės keliu. Savo įkvėptais žodžiais jis atvertė daugybę nusidėjėlių.

Žinojimo dovana

Ši dovana patobulina mūsų netobulą tikėjimą. Apsupti matomų tvarinių, mes nekartą taip įklimstame į juos, kad nieko, kas yra antgamtiška, pradedame nematyti. Tuo būdu matomas pasaulis mus suvedžioja ir užstoja Dievą. Žinojimo dovana mums suteikia išvėlgimo ir permatymo galią, kurios pagalba tvariniai mums tampa permatomi, ir už jų pradedame matyti Tvėrėją. Ši dovana nuima nuo akių spalvotus akinius, kurie mums rodė tvarinius netikroje šviesoje, sukeldami mumyse susižavėjimą, klampinantį į purvą. Mes pamatome tvarinių tuštumą, nepatikimumą, pajuntame jais nusivylimą, pradedame suprasti, kad jie negali patenkinti giliausių širdies polėkių. To dar negana: šios dovanos dėka visi tvariniai mums virsta rodykle į Dievą. Ši dovana ir šv. Povilo sieloje sukėlė kitokių daiktų vertinimą: "Viską paskaičiau purvu, kad tik laimėčiau Kristų". Siela pradeda skirti esminius dalykus nuo neesminių ir tik pirmuosius brangina.

Arso klebonas šią dovaną, be abejo, turėjo, nes labai brangino sielas, kurias ir Atpirkėjas labai brangina. "O kaip brangi yra siela", sakydavo jis, "tik vienas Dievas tegali tikrą jos vertę žinoti." Juk ir visi Kristaus įsteigti sakramentai tarnauja tik sielai gydyti ir stiprinti. Sielų gerovei jis užsidarė klausykloje ir, galima sakyti, tapo išpažinties klausymo kankiniu.

Šios dovanos dėka šv. Jonas Vianney valdė visus savo pojūčius, kuriuos kiti žmonės maitina taip mažą juos maitinančiais malonumais. Jis matė, kad tokiam malonume nėra

Kaip belapės medžių šakos, kaip i pietus nesuskubę išskristi paukščiai, žmonės jaučiasi tada, kai rudens nuotaikos apgaubia jų gyvenimą.

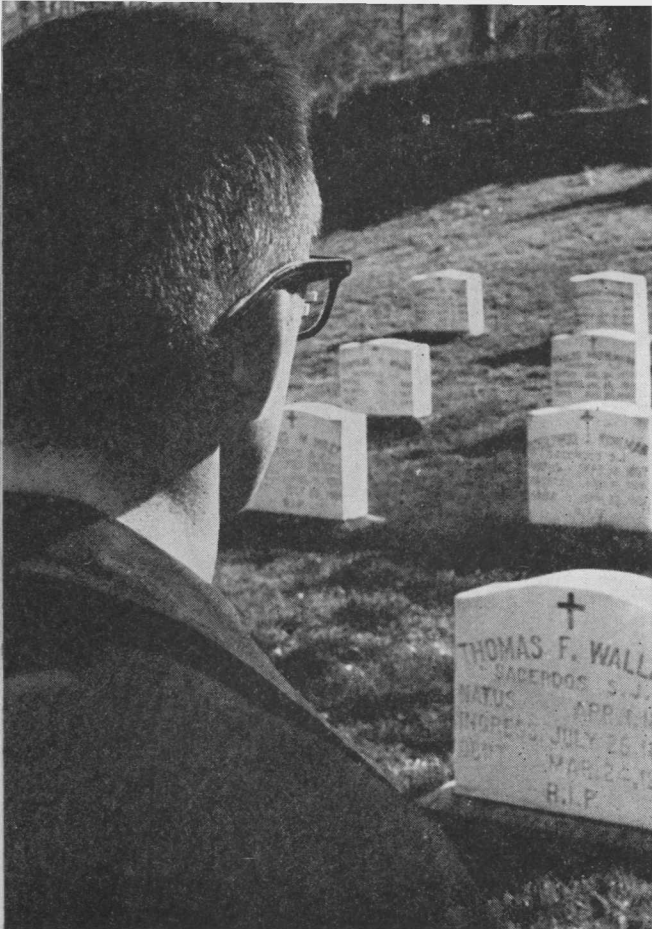

tikro džiaugsmo, o tik nuodėmingas apsigavimas. Jis nemylėjo nė pinigų, bet radikaliai atsiribojo nuo prisirišimo prie jo visišku neturtu ir atsisakymu to, kas nėra būtina. Jo nusistatymą šiuo atžvilgiu gerai charakterizuoja vienas įvykis, kai kartą jis apsirikęs banknotu uždegė lempą. Kažkas, tai pamatęs, labai apgailestavo, kad jis sudegino pinigą. Bet šventasis atsakė: "O, tai mažesnis blogis negu aš būčiau papildęs kad ir mažiausią kasdieninę nuodėmę". Jis niekino kiekvieną žemišką garbę. Kai vyskupas, pakėlęs jį garbės kanaaninku, norėjo apvilkti kanaaninko rūbais, šventasis gynėsi, sakydamas, kad tų rūbų yra daug vertesnis jo vikaras. Kai kiti jį girdavo už pasisėkimą ga-

nytojavime, jis taip sakydavo: "Dievas mane pasirinko savo malonės įrankiu nusidėjėliams gelbėti, nes aš buvau pats nemokšiščiausias ir vargingiausias iš visų. Jei vyskupijoje būtų buvęs kitas už mane vargingesnis kunigas, Dievas būtų jį pasirinkęs ir daug kartų daugiau būtų gero padaręs... Aš esu tik bevertis nulis, mano vertė yra tik tada, kai esu šalia kitų". Esminėms vertybėms spindint jo sieloje, aptemo ir nubluko jo sąmonėje visi neesminiai laikini dalykai, kuriuos taip vertina ir brangina žmonės.

Supratimo dovana

Ši dovana mūsų tikėjimą dar labiau patobulina ir pagilina, kad jis įstengtų išvelgti į apreiškimo branduolį, bet

Mėgstu vaikščioti po kapines. Niekur kitur tokia gili ramybė nevaldo mano sielos, kaip čia, toje ašarų vietoje. Taip įvaizdžiai stovi čia prieš akis nepastovumas visų žemės daiktų, tas amžinasis faktas, jog viskas — tik irios formos ir nyksta šešėliai.

M. Pečkauskaitė

nesustotų tik prie kevalo — žodžių. Juk ir šv. Raštas sako, kad "šv. Dvasia tyrinėja Dievo gelmes". Tai dovana, kuri padeda tas gelmes pajusti, į jas antgamtinė intuicija pažvelgti, jas meile ir širdim paragauti. Tas, kuris šią dovaną turi, jau ne tik tiki, bet tam tikra prasme mato. Jam nereikia jokių apčiuopiamų įrodymų ar stebuklų tikėjimui sutvirtinti, nes jis didesniu tikrumu tiki, negu kad savo akimis matytų.

Kas girdėjo šv. Joną Vianney mokantį iš sakyklos, pajuto, kaip giliai jis išvelgia į dieviškojo apreiskimo mintis. Pvz., kalbėdamas apie pragarą, jis taip sakė: "Jei pasmerktasis galėtų bent kartą ištarti, kad jis myli

Dievą, tai jam pragaro jau daugiau nebebūtų. Deja, ši vargšė siela nustojo galios mylėti."

Išminties dovana

Ši dovana tai yra antgamtinių dalykų patyrimas ir susižavėjimas Dievo ypatybėmis bei persisunkimas Jo didybės jausmu. Tai yra Dievo garbinimas ir Jo kontempliavimas. Šios dovanos dėka siela giliausiai Dievą pažįsta, kiek šioje žemėje yra galima, ir pasiekia aukščiausių maldos laipsnį, karščiausiai Jį mylėdama ir glaudžiausiai su Juo susijungdama. Dviejų paskutiniųjų šv. Dvasios dovanų dėka siela gali pasiekti aukščiausių antgamtinės mistikos stovį.

Šv. Jono Vianney gyvenimas buvo persunktas aukščiausios Dievo meilės ir kontempliacijos. Jo klebonavimo idealas buvo mylėti Dievą ir įkvėpti Jo meilę kitiems. Jis gerai suprato, kas yra tikra, neegoistiška meilė, kai sakė: "Aš nekartą galvoju, kad jeigu ir nebūtų kito gyvenimo, tai būtų pakankamai didelė laimė mylėti Dievą ir šioje žemėje. Jeigu mes suprastume, kokia laimė yra Dievą mylėti, tai verktume dieną ir naktį už praėjusį laiką, kai Jo nemylėjome. Jeigu esame nelaimingi, tai tik dėl to, kad nemylime Dievo".

Iš patyrimo jis žinojo, kad meilė yra aiškiaregė, kad ji įtikina. Dėl to jis galėjo tvirtinti: "Jeigu turėtume gyvą šventųjų tikėjimą, mes, kaip ir jie, matytume Dievą." Visi jo pamokslų klausytojai jautė, kad jis kalba apie tai, ką pats mato. O matė jis dėl to,

kad meilės maldoje su Dievu bendravo. Jis maldą labai vertino, sakymas: "Mes turime mažą širdį, bet maldą ją išplečia ir paruošia mylėti Dievą. Besimeldžiąs žmogus, tartum erelis, maldos sparnais kyla į saulę, į Dievą, vis labiau su Juo susijungdamas ir vis labiau Jį pažindamas."

Tad galime tvirtinti, kad aukščiausioji Dievo meilė sutampa su didžiausia antgamtinė išmintimi, o šie abu dalykai ir sudaro šventumą. Šv. Dvasios išminties dovana tai yra šventumo apvairinavimas.

Kad šv. Jonas Vianney buvo visomis šv. Dvasios dovanomis apdovanotas, patvirtina ir jo biografo Monnin žodžiai: "Jis heroiskai pasižymėjo ne vienoje kurioje nors dorybėje, bet visose, ir ne trumpą laikotarpį, bet visą gyvenimą."

KARE ŽUVUSIAM

SONĖ TOMARIENĖ

Netekėjo saulutė šitą rytą devintą,
Neprižadins iš dulkių balto žiedo numinto.
Ir be žodžio stovėsiu šalia laimės griuvėsių —
Niekados jau daugiau aš tavęs nebregėsiu.

Nebebaigsime rūmų, nei svajonių kolonų —
Jau nulinko jos visos priešais gaisrą raudoną.
Išdžiovino upes jis lig lašo, lig dugno,
Kai raudojom silpni ir bejėgiai prieš ugnį.

Skraido paukščiai miške, o ereliai kalnuose,
Tiktai aš dykumoj savo skausmą nešuosi.
Ir parlėks vakare vėl į lizdą paukštėlis,
Tik negrįš atgalios jau nė tavo šešėlis.

Atstatysime rūmus su kolonom granito,
Prirašysim knygas ir legendų, ir mitų.
Gal pražys ir žiedai ant juodųjų degėsių —
Tik tavęs niekados, niekados nebregėsiu.

BAI ŠV. ALFONSAS Liguori pasijuto ligos palaužtas, kreipėsi į popiežių Klemensą VIII, prašydamas, kad jį atleistų nuo vyskupo pareigų. Bet popiežius į tai atsakė: "Užteks, kad vyskupas Liguori savo dieceziją valdys iš ligonio lovos. Viena vienintelė malda, kurią jis iš ten pasiųs, bus šimtą kartų vertingesnė už tūkstantį vyskupiškų vizitacijų". Kad ir kaip keistai mums tai atrodytų, popiežius vis dėlto davė teisingą atsakymą. Nežiūrint savo ligos, šv. Alfonsas Liguori buvo ne tik įtakingas vyskupas, bet ir sukūrė tiek daug puikių veikalo, kurie ir šiandien daugeiui yra gilus įkvėpimas.

Anksčiau ar vėliau kiekvieną mūsų aplanko liga, o jeigu ir visą amžių pasiliktumė sveiki, tai neišvengiamai ateis senatvė su paliegiu ir netekimu jėgų. Labai yra svarbu iš anksto tam pasiruošti, kad, nusilpus kūnui, neliktume dvasios paliegieliai. Ligai ar senatvei supančiojus mūsų kūną, dar ne viskas yra baigta. Žmogaus didžiosios galios, siela su protu ir laisva valia, stovi aukščiau kūniškos ligos varžtų.

Liga nesulaikė jų veržlumo

Amerikiečiui šokėjui Charles Bockman 1945 m. buvo pasakyta, kad jo pasirinktoji profesija jau baigta, nes jis, teturėdamas 24 m. amž., tapo nepagydomos daugialypės sklerozės auka. Ši liga jį padarė invalidu, susilpnindama ir dalinai paraližuodama muskulų. Tačiau jis rankų nenuleido. Ligai plečiantis, jis pasirinko kitą, baleto mokytojo, profesiją. Vedė savo bu-

vusių mokinę ir drauge su ja 1959 m. savo baleto mokykloje Čikagoje jau turėjo 200 mokinių. Dėl nesveikatos pasitraukęs iš baleto, jis pasirinko choreografiją, pasiekdamas žymių laimėjimų.

Visoje Amerikoje pagarsėjo ligonė Mary Ellen Kelly, gyvenanti Marcus, Iowa. Ji yra reumatinio artrito auka. Ši liga jai neleidžia kontroliuoti net apie 95% savo kūno muskulų. Ji tegali pajudinti tik veido muskulų ir du dešinės rankos pirštus. Ir vis dėlto, taip bejėgiškai gulėdama lovoje, ji įstengė sutelkti į specialią ligonių sąjungą net 2.000 narių iš visų Amerikos kampų. Ji leidžia ligoniams skirtą žurnalą "Seconds Sanctified" (Pašventintos Sekundės), kuris lanko daugelį Amerikos ir kitų šalių ligonių. Ji parašė net knygą "But With the Dawn Rejoicing". Kai ji buvo pakviesta į Čikagą, kad galėtų autografuoti pirkėjams savo veikalo, jos nepriėmė nei į lėktuvą, nei į keleivinį traukinį, nes tos susisiekimo linijos neturėjo pritaikytų vietų jai gulėti, nei žmonių ją kilnoti ir valgydinti.

Tad, kaip ji pati sakosi, teko keliauti drauge su viščiukais, bet toji kelionė jos neatbaidė. Tačiau net ir prekiniuose vagonuose jai buvo sunku gauti nešikų, kurie ją įkeltų ir iškeltų. Savo knygą ji parašė tik tais dviem pirštais, kuriuos gali judinti. Knygoje ji nupasakoja savo dvidešimties metų kovą pasilikti aktyvia, nepaisant ligos. Atvykusi į Čikagą, ji net pasirūpino, kad ją nuvežtų į veteranų ligoninę, kur ji guodė kare nukentėjusius vyrus.

Akla, kurčia, nebylė

Daugelis yra girdėję apie Helen Keller, kuri nuo pat mažens buvo akla, kurčia ir nebylė. Vis dėlto, padedant pasišventusiai mokytojai, ji išmoko susikalbėti rankų ženklais, išmoko rašyti ir skaityti aklųjų raštą. Taip pat išmoko rašyti mašinėle, išėjo kolegijos kursą, išmoko prancūzų ir vokiečių kalbas. Ji dėl to laimėjo, kad nesugniužo savo invalidume, bet veržėsi pirmyn. Negalėjimą panaudoti akių, ausų ir liežuviu jai pavadavo puikiai išvystyti kiti gabumai. Ji išmoko kitų tariamus žodžius suprasti, liesdama kalbančiojo lūpas. Ji išmoko net šiaip taip žodžius tarti ir važinėjo į įvairias vietas sakyti prakalbų. Yra eilė jos įdomių raštų. Viename jos laiške taip pasakyta: "Mintis, kad mano dangiškasis Tėvas visada yra arti manęs, gausiai man suteikia tų dalykų, kurie praturtina mano gyvenimą ir daro jį džiugų bei malonų; kiekvieną mano invalidumo rūšį padaro mažu dalyku, palyginus su tomis nesuskaitomomis palaimomis, kuriomis aš galiu džiaugtis."

Kryžiaus arfa

Joana nuo Kryžiaus savo ligoje visada buvo šviesi ir draugiška. Save ji laikė muzikos instrumentu Viešpaties rankoje. Didžioje kančiose jai atrodė, lyg patikimas balsas saktų: "Giedok, sesele, panaudodama savo kryžiaus arfą. Viešpats visada turėjo draugų prie stalo, bet tik nedaugelis pasiliko su Juo kančioje ir prie kryžiaus".

Kai buvo sunkiai susirgusi šv. Teresėlė, jai buvo patarta kasdien penkiolika minučių pasivaikščioti sodelyje. Ligonei vaikščiojant buvo dideli skausmai, bet ji visa tai kantriai pakeldavo, aukodama už misijose apataltaujančius ir tame atrasdavo stipry-

bės pildyti nelengvą gydytojo patarimą.

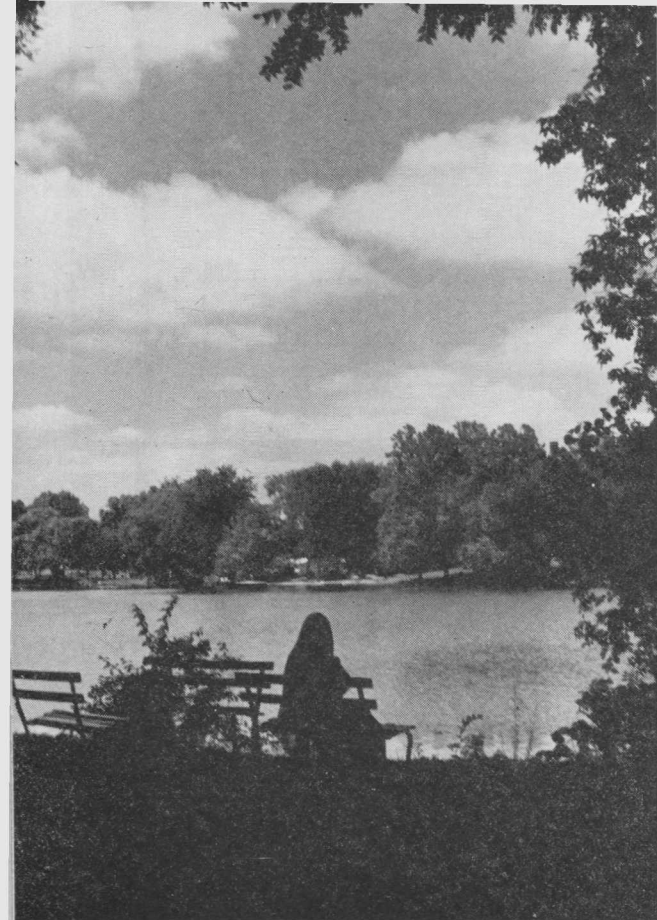
Dar ne taip seniai Prancūzijoje buvo didelė sensacija Eva Lavalliere, teatro žvaigždė, pasitraukusi į šventą atgailos gyvenimą. Paskutiniaus savo gyvenimo metais ji pergyveno dideles kūno kančias. Kartą ji dėl to pasiskundė savo dvasios vadui arkivyskupui Lemaitre, kuris taip jai pasakė: "Matote, kentėjimai mums yra raktas į dangų." Tada buvusioji scenos žvaigždė ramiai pratarė: "Ach, jeigu taip, tai išmelskite man visą ryšulį tų raktų!"

Tylioji šventovė

Kartą į vienus turtingus namus atsilankė grupė svečių. Šeimininkas jiems parodė didelius savo meno turtus. Svečiai viskuo labai domėjosi, visi buvo linksmi ir patenkinti. Kai jau buvo bepradedę skirstytis, šeimininkas prabilo: "Dar jūs kai ko mano namuose nematėte. Nematėte mūsų tylios mažos šventovės." Ir jis svečius nuvedė į nuošalų kambarį, atskleidė užuolaidą, ir lankytojai buvo bestovę prieš ligonės lovą. Mergaitė buvo išbalusi, tačiau akys spindėjo paguoda ir ramybe. Šeimininkas tarė svečiams: "Tai mano duktė. Nuo savo penkioliktų amžiaus metų ji yra ligonė ir invalidė. Jau beveik dvidešimt penkeri metai, kaip ji guli kentėdama. Tačiau ji yra mūsų palaima. Čia yra mūsų tyli, miela šventovė. Čia mes vis iš naujo išmokstame kantrybės."

Revolveris ir Evangelija

Vienas jaunas klierikas papasakojo šitokį atsitikimą. Kai jis ruošėsi pirmiesiems aukštojo mokslo egzaminams, buvo pašauktas į universiteto kliniką, kur gulėjo sunkiai sergąs jo draugas. Iš pradžių tai buvo tik nepa-

Žmogui reikia susikaupimo ir tylos,
kad geriau galėtų pažinti save.

vojingas ausies susirgimas, tačiau per neatsargumą jam į ausį buvo įleista aštrios rūkštis, kuri išdegino ausies angą kiaušė. Kai klierikas prisiartinio prie ligonio lovos, šis jam nuoširdžiai padėkojo už atėjimą. Suvargęs ligonis papasakojo, kas buvo atsitikę. Paskui jis tarė: "Atidaryk prie mano lovos stovinčios spintelės stalčių." Klierikas atidarė ir nusigando: ten gulėjo revolveris ir Naujasis Testamentas. Ligonis drebančiu balsu šnabždėjo: "Buvo valanda, kai vienas iš šių dviejų dalykų turėjo nugalėti. Kitokio pasirinkimo man nebuvo. Ačiū Dievui, kad toji maža knygelė buvo stipresnė..."

Labai yra svarbu kiekvienam ligoniui semtis stiprybės iš religijos, iš

Naujojo Testamento tiesų ir vilčių. Tik religija gali duoti stiprybės net ir tragiškiausiose valandose. Fridrichas Ozanamas savo paskutinėje ligoje kalbėjo: "Jei Tu, Viešpatie, mane tomis dienomis, kurios man dar liko gyventi, norėsi prirakinti prie ligonio lovos, jos vis dar bus per trumpos, kad įstengčiau atsidėkoti už tas dienas, kurias esu išgyvenęs. Jeigu ši mano kalba būtų paskutinė, tegul ji Tau bus garbės ir padėkos giesmė už Tavo gerumą".

Nuostabūs ryžto pavyzdžiai

Kilniosios sielos mums parodo nuostabaus ryžto pavyzdžių. Vienas Indijos misijonierius, išsėmęs savo jė-

prie šeimos židinio

ŽVILGSNIS Į MONTESORINĘ MOKYKLĄ

E. MORTIMER STANDING

AR JŪS kada nors esate buvę tikroje montesorinėje mokykloje? Jei ne, tai pažėkite kartu su manim ir tikrai patirsite nepaprastų įspūdžių.

Štai, jau mes naujame, visai skirtingame pasaulyje, miniatiūriniame pasaulyje. Tai vieta, kur suaugusiųjų matai nebegalioja, o kur viskas pritaikyta mažajam vaikui.

Erdvus, šviesus kambarys, kuriame daug staliukų, kaip restorane, tik jie žemi, suaugėliui iki kelių; kėdutės taip pat žemutės, kaip ir staliukai.

Nuošalesnėje vietoje matome praustuvus tokio didumo, kad vidutinio ūgio šuo galėtų iš jų lakti, normaliai stovėdamas; veidrodžiai taip žemai pakabinti, kad, norėdami juose save pamatyti, turime dvigubai susilenkti. Taip pat paveikslai ir kiti daiktai, puošiantieji sienas, yra tik apie metrą aukštumo nuo grindų. Net rašymo lentos ir tos paruoštos vaikams naudoti, o ne mokytojams. Esu buvęs net tokioje Montessori Mokykloje, kur suaugėlis turi gerokai pasilenkti, kad galėtų įeiti pro duris, kurios yra vos 5 pėdų

gas apaštalavimo darbe, pateko gydytis į vieno apie mediciną nusimanančio brolio rankas. Taip jis išbuvo ten mėnesį, ir niekas nediršo jam pasakyti, kad susirgimas jau nepagydomas. Pagaliau jis pats nuėjo pas sanatorijos vedėją ir paprašė atvirai pasakyti, kiek ilgai dar jam teks gyventi. Sanatorijos vedėjas atsiliepė: "Jeigu jau taip prisipyręs manęs klausiate, tai pasakysiu — gydytojai jums skiria dar metus, o geriausiu atveju dvejus". — "Gerai, tai teįvyksta Viešpaties valia. Ačiū, kad pasakėte. Grįžtu atgal į

misijas. Kam man čia begaišti. Dar tiek daug savo misijų stotyje turiu padaryti, kad vargu, ar dvejų metų užteks". Ir tą pačią dieną jis išvyko savo gyvenimo aukos užbaigti misijose.

Kai kuriose vienuolynų ligoninėse prie kiekvienos lovos yra parašas: "Iš meilės Dievui". Slaugytojos iš meilės Dievui turi semtis pasišventimo ir ištikimumo, o ligonis — kantrybės ir gilesnio savo ligos įprasminimo tikėjime. Kai ligos naktis uždengia mūsų akis, pamatykime aukščiau naujus žvaigždėtus pasaulius.

aukštumo. Kai kuriuose kraštuose, ypač Italijoje ir Olandijoje, nauja architektūros forma vystosi ryšium su "Case dei Bambini" (Vaikų Namais), kaip jie yra vadinami. Kai kur užmiesinėse apylinkėse prie Vaikų Namų yra įrengti bokšteliai, iš kurių sklinda muzikalus balsas per laukus, kviesdamas vaikučius ateiti ir praleisti dieną savame pasaulyje.

Ne vien tik visai daiktai yra proporcingi vaiko fiziniam ūgiui, bet — kas dar svarbiau — viskas yra pritaikyta vaiko proto pajėgumui. Prie sienų matome prisišliejusias ilgas, žemas spinteles, šviesiai dažytas, pilnas įvairių, įdomių ir patrauklių priemonių, kurios domina vaiką, lyg sakydamos: "Ateik ir vartok mane". Spalva yra vienas svarbiausiųjų dėsnių vaiko aplinkoje; baldai, sienos, paveikslai, pratybinės priemonės, su kuriomis vaikai dirba, lygiai kaip ir jų priejuostelės — visi tie daiktai sudaro linksną aplinką ir nuotaikingą spalvų darnumą. Priemonių eilėje yra net spalvų lentelės, kurios specialiai paruoštos vaiko spalvų pajautimui vystyti. Be to, ant palangių stovi gėlių vazonai, ir ant kiekvieno mažo staliuko pamerktos skintų gėlių puokštelės.

Tačiau pats įdomiausias dalykas šitame liliputiniame pasaulyje yra to pasaulio mažyčiai gyventojai. Jie atrodo taip puikiai, bet mums kažkaip neiįprastai. Užsiėmę ir susikaupę, nors mažyčiai, bet rimti ir tuo pačiu metu ramūs, laimingi, paprastučiai.

Daugelis jų sėdi prie staliukų, pavieniui ar po 2-3. Kiti dirba ant mažų patiesalėlių ant grindų. (Kodėl ne? Nejaugi protas veikia, tik prie stalo sėdint?)

Keisčiausia, tur būt, atrodo toji tikrovė, kad šitie vaikai naudojami pilnai judėjimo laisvę: jie nevaržomai juda,

vykdymu savo pasirinktus darbus, vieni su kitais bendrauja, tariasi, eina pakeisti vienas priemones kitomis ir su jomis smagiai grįžta savo vieton arba pasirenka net ir visai naują. Šitoks prasmingas užsiėmimas ar darbas, tvarkingai ir grakščiai judant, mums tuojau primena banką ar kurią kitą gerai tvarkomą įstaigą.

Bet šitokių užsiėmimų tikslas nėra nei biznis, nei malonumas, jeigu malonumu jūs laikote tuščią, beprasmį žaidimą arba fantazavimą.

Ne! Tai, kas ir kaip čia veikiama, yra tikras darbas, koncentruotas protinis darbas! Kad ir kaip keistai atrodo, tačiau prie šitų mažų staliukų, neišskiriant nė grindų, šitie ramūs ir laimingi 3-7 m. amžiaus mokiniukai rimtai ir džiaugsmingai deda pamatus tikrajai kultūrai. Jie mokosi skaityti, rašyti, skaičiuoti. Jie rašo rašinius, susipažįsta su geometrija, trupmenomis bei gramatika, visa tam naudodami specialiai paruoštą medžiagą.

Kita vertus, šitas kambarys vis dėlto visai neprimena mokyklos kambario, kaip mes esame pratę jį matyti ar vaizduotis. Nėra sunkių suolų ar stalų, surikiuotų eilėmis, nėra nei paraukštinto mokytojos stalo. Kartais gali atrodyti, kad nė pačios mokytojos nepastebėsite. Gal būt, ji bus kokiam kampelyje, priklauspus ant grindų, ir rodys vaikui, dirbančiam ant patiesalo, kaip reikia sudarinėti žodžius iš kilnojamų raidžių, o, gal būt, ji aiškins susidomėjusiai vaikų grupei, kaip padalyti 3486 iš 3, su puikia ir vaizdinga medžiaga, kurią Dr. Montessori yra paruošusi dešimtainės sistemos struktūrai pavaizduoti. Tikrai galima pasakyti, kad senojo tipo mokytoja čia jau yra dingusi kartu su mums pažįstamuoju mokyklos kambariu arba klase, kur ji valdė vaikus, naudoda-

masi neginčijamo autoriteto teise. Ir štai čia — montesorinėj mokykloj — vietoj valdančios ir diriguojančios mokytojos mes matome mandagią žinių teikėją, nuolankią patarnautoją ir švelnų angelą sargą. Ji nebemoko, o vadovauja neišsenkamai ir entuziastingai vaiko energijai, kuri veržte veržiasi į sąmoningo protavimo ir kruopštaus ieškojimo kelius. Kaip patyrusi vadovė, ji nurodo tik kryptį ir saugų taką, kuriuo vaikai turi eiti, bet jie turi eiti patys savo kojomis ir taip, kaip jiems geriau patinka, atseit, vadovaudamiesi savo vidaus balsu. Visuomet ji yra pasiruošusi padėti kiekvienam vaikui, bet ji jų nevaldo stipresniu savo protu ir nevaržo jų polėkių savuoju protavimo būdu, kuris yra svetimas, nesuprantamas mažųjų pasauliui. Ji yra kaip saulė — didžioji paragintoja, kurios judrioje priežiūroje jauni ir trapūs vaiko proto pumpurai patys išsiskleidžia ir auga, maitinami Dievo duotosios individui galios.

Pagrindinės Montessori sistemos bei metodo savybės

1. Montessori sistema yra pagrįsta ilgų metų kantriais vaiko prigimties tyrinėjimais, kurie buvo įvykdyti didžiausio šios rūšies genijaus po Froebelio.

2. Montessori metodas įmanomas pritaikyti visur, visose žmonių padermėse. Su dideliu pasisekimu jis buvo išbandytas vienos kartos būvyje su visų civilizuotų ir necivilizuotų kraštų vaikais. Žmonių rasė, spalva, tautybė, klimatas, socialinis gerbūvis ar civilizacijos lygis neparodė jokių skirtumo žymių; kur betaikomas metodas, visur susilaukė pasisekimo.

3. Kiekvienu atveju buvo įsitikinta, kad mažasis vaikas mėgsta darbą,

veikia pasirenkamą ir dideliu džiaugsmu įvykdomą.

4. Metodas pagrįstas būtinu vaiko reikalavimu "mokytiis veikiant". Kiekvienai protinio vaiko brendimo pakopai reikia duoti atitinkamų pratybų (užsiėmimų), kurios miklintų jo protą, tuo būdu paruošdamos dirvą tolesnei plėtros pakopai.

5. Leisdama vaikui veikti savarankiškai, Montessori sistema įgalina jį išmokti daugiau ir geriau negu senoji sistema.

6. Panaikinamas vaiko skatinimas bei vertinimas mokytis dėl noro būti pagirtam ar dėl baimės būti nubaus- tam. Naujoje montesorinės mokyklos santvarkoje vaikas išvysto daug didesnį drausmės pajautimą, nes ši eina iš vaiko vidaus, o ne iš jį spaudžiančių išorės aplinkybių.

7. Metodas pagrįstas gilia vaiko asmenybės pagarba. Jis pašalina persveriančią suaugusio įtaką vaiko proto plėtros vyksme, tuo sudarydamas vaikui sąlygas "augti" biologinėje nepriklausomybėje. Tai pagrindas tikrai drausmei.

8. Montessori metodas įgalina mokytoją veikti su kiekvienu vaiku kiekvienoje srityje atskirai; tuo būdu įvairios dėmesio sritys, pritaikomos paskiro vaiko dvasios pareikalavimams.

9. Kiekvienas vaikas užsiima pagal savo gabumus arba tuometinį fizinį ir dvasinį pajėgumą. Gabusis — nėra trukdomas ar sulaukomas negabesniojo, o negabesnyšis — bandydamas neatsilikti — nesikapsto beviltiškai dar nesuvokiamose jam srityse. Todėl kiekvienas protinis vaiko laimėjimas gerai ir taikliai įtvirtinamas jo nuovokon prieš einant prie kito.

10. Panaikinama rungtynių dvasia ir jų liūdnieji rezultatai. Dar daugiau: atvejų atvejais vaikai gaudo progas

viens kitam padėti. Toji savitarpio pagalba džiaugsmingai teikiama ir dėkingai priimama.

11. Ką bedarydamas, vaikas pats pasirenka sau darbą ir dirba jį savaime (spontaniškai), niekeno neverčiamas ir su niekuo nesveikai nelenktyniaudamas. Tuo būdu yra pašalintas bet kuris pavojus vaikui pervargti arba išgyventi žemumo bei menkavertiškumo jausmus (inferiority complex) ir kitokius jaudinimus, kurie vėlesniame amžiuje išsivysto į visokias liguistas dvasios būsenas.

12. Pagaliau, Montessori metodas visai šaliai išplėtoja vaiko asmenybę: ne tik jo mokslinius sugebėjimus, bet ir pajėgumą svarstyti, imtis inicia-

tyvos, nepasiduoti klaidingų įtakų srovėms, savarankiškai, bet išmintingai apsispręsti ir kartu padeda vaikui išaugti į socialų ir emociniu atžvilgiu subrendusį žmogų. Gyvendamas kaip laisvas narys tikroje socialinėje bendruomenėje, vaikas tartum suauga su visomis socialinio gyvenimo esminėmis savybėmis, kurios ir tampa gero bei sąmoningo piliečio pagrindu.

Vertė A. Viktienė

Šio straipsnio autorius E. Mortimer Standing yra žymus anglų pedagogas ir didelis Froebelio gerbėjas. Jis pastoviai bendradarbiavo su dr. M. Montessori nuo 1921 m. Jis yra labai gerai pažįstamas Anglijoje ir Indijoje savo labai vertinga knyga "Montessori her Life and Work".

NEGRAŽI MERGAITĖ

AUNI vyrai nėra jau tokie išmintingi, kaip kad norėtų atrodyti. Kodėl gi jie laksto paskui gražias mergaites? Argi nežino, kokia laimė jų laukia, pasirinkus negražią? Gražiosios yra išlepintos, tuščios, išpuikusios, savimylės. Nestebėtina. Joms gi mes, vyrai, tempiame maišus skanumynų ir glėbius gėlių. Neberandame pakankamai superlatyvų šnabzdėti į jų paprastiems būdvardžiams seniai kurčias ausis. Joms patikti puošiamės naujais kaklaraiščiais ir velkamės naujus marškinius. Gaištame ištisas valandas, laukdami vieno jų šyptelėjimo. Laikome didžiausia malone išgirsti telefono skambutį arba gauti laišką, pranešantį, kad gra-

žuolė tada ir tada sutinka eiti šokti, sėstis šalia į automobilį... O galų gale ją susitikę, apiplėšiamo savo pinigines, lankome ištaigingiausias restoranus, duodame riebius arbatpinigius — visa vien tam, kad gražiajai įrodytume, jog pajėgiame šalia jos išsilaikyti.

Man daug labiau patinka negraži mergaitė. Užaugo kitų nepastebėta. Niekas jai, dar vaiku tebesant, nepripūtė niekų į galvą. Niekas nepasakojo apie ją didelių istorijų. Niekad ji ilgai nesikraipė prieš veidrodį. Vyrai nebėgiojo paskui ją. Jei kada kuris pakviesdavo šokti, ji nežvelgė išdidžiai, pilnomis pasityčiojimo akimis į savo drauges, bet nurausdavo padėka. Kaip jisai šoko, taip jai buvo gerai. O

jei tas pats vyras ją dar kartą išvesdavo, jos akys imdavo švieste šviesti laime. Gi kada gavo nuo jo pirmąjį laišką, kuriuo buvo prašoma pasimatyti, skaitė jį nuraudusiais skruostais dešimtimis kartų, iš džiaugsmo šokinėjančia širdim.

Dažnai stebiu poras šokių salėje. Nėgražios mergaitės akys tviska laime. Tuo tarpu gražuolės akys dvelkia šalčiu, visiškai nesidomi šokio partneriu ir žvalgosi pro jo petį į salę — jokie džiaugsmo, jokio gėrėjimosi vyru, kurs laiko ją savo rankose. Argi mes, vyrai, nekvaili? Nešiojame gražuolę ant rankų, jai atiduodami viską, lyg būtų visam gyvenimui mūsų nuosavybė, užmiršdami, kad tikrovėje yra vien paskola, iki atsiras kitas, už mus simpatingesnis. Gražiąsias mums taikstosi kiti paveržti, į nėgražią nėkas nėsikėsina.

Pasakykite atvirai: ar gražiosios koketavimas mielesnis už jos grožiu nepasižyminčios sesės meilę? Rinkis nėgražią! Jos meilė tau bus daug gilesnė, patvaresnė, atviresnė, atsidavusi tau ir dėkinga Dievui, kad tave jai atsiuntė. Ji trokš tavo laimės, stengsis tau įrodyti, kad gali tave padaryti laimingesnį negu apdovanotosios grožiu. Ji tau pasiliks visam gyvenimui, nėsidairys kokio nors princo, kurs dar gali ateiti... Ji išsirinko tave, tu davei jos būčiai prasmę. Niekad ji nėpamirš tos valandos, kada tu ją pirmąkart prakalbėnai. Tuo tarpu gražiosios jau kitą rytą nėbeprisimeną, kokiu būdu susipažino.

Vyrai, nėvenkite grožiu nėpasižyminčių mergaičių ir, kai esate pakeiliui į meilę, rinkitės tarp nėgražių. Jos nėlieka nėgražios. Meilės laimė pakeičia kiekvieną veidą. Veidas juk yra sielos veidrodis; kai vyras padaro moterį laimingą, ji jam atsidėkoja sa-

vo grožiu. Pasimokykime iš moterų. Ar jos paiso mūsų grožio? Gražūs vyrai tikrai nėra tie, prie kurių išmintingos, apsukrios moterys bėga. Tik apsidairykite aplinkui: ką jos pasirinkusios gyvenimo draugais? Gražus vyras užima paskutinę vietą sąrašė tų, už kurių moterys teka. Kodėl mums nėpasekti ta moterų išmintim?

(Kirchenbote des Bistums Osnabrück, 1958. VI. 15, 359 p. Vertė A. Tamošaitis, S. J.)

SVARBIAUSIOJI PAREIGA

(“Eglutės” dešimtmečio proga)

“Tėvų sodybos žiburėlis
Te amžių amžiais neužges”

(Bernardas Brazdžionis)

MŪSŲ spaudoje skaitome daug straipsnių apie svarbiausiąją tremties pareigą — lietuvybės išlaikymą... Šalia kitų gražių minčių šiuo klausimu, būtų naudinga prisiminti lietuvių tautos ideologo Vlodo Putvinskio - Putvio žodžius, rašytus dar 1928 m. nepriklausomoje Lietuvoje: “Parodykit man savo tautos vaikus ir aš pasakysiu jums, kokia jūsų tautos ateitis.... Koks bus Lietuvos vaikas, tokia bus mūsų tautos būsimoji laimė.... Piliečiai! Lietuviai! Jūs dirbat, plušat, jūs kuriat Lietuvos ateitį! Nėpamirškite, kad visas jūsų darbas tiek tik vertas, kiek juo sugebės pasinaudoti, kiek jį sugebės tęsti, plėsti, aukštyn kelti sveikas, galingas mūsų tautos vaikas. Lietuvos vaikas

mūsų ateities princas, karalaitis! Bet ar jis turi sau tinkamą sostą?"

Pasižiūrėjus į tremties gyvenimą, atsakymas į šį paskutinį klausimą yra labai liūdnas. Mūsų tautos ateities laidas — mūsų vaikas jau nuo pat mažens yra apsuptas svetimos aplinkos nuodais. Dar nėra gerai vaikščioti nemokėdamas, jis dažnai valandų valandas išlaikomas prie televizijos; jo pirmosios knygos nekartą būna rašytos svetima kalba, jo skaitomi laikraštėliai taip pat nelietuviški.

Tiesa, ne apie visus vaikus galima tai pasakyti. Ačiū Dievui, turime šeimų, kurios savo mažuosius labai rūpestingai lietuviškai auklėja, deda visas pastangas sukurti jiems lietuvišką aplinką, duoda jiems į rankas kaip galima daugiau lietuviškų spaudinių. Tačiau kiek yra šeimų, kurios nieko konkretaus nedaro, kad jų sūneliai ir dukrytės savo širdyse išsaugotų tolimą tėvų sodybos žiburėlį! Pasižiūrėkime į tremties statistikas, ir iš jų išrinkime vieną ypatingai liūdną faktą.

Štai, turime "EGLUTĘ", vienintelį lietuvišką vaikų laikraštėlį laisvame pasaulyje. Šiuo metu "EGLUTĖ" teturi 900 skaitytojų ir, nepaisant didelių jos Redakcijos ir Administracijos pastangų, be didesnės visuomenės paramos sunku bus išsilaikyti.

Visos šio numerio nuotraukos (išskiriant pirmąją) yra Alg. Kezio, S. J.

Būtų galima rasti daug gerų pateisinių, jei turėtumėm daug vaikų laikraščių. Bet teturime tik vieną. Ir tam vieninteliui laikraščiui neįstengiamo parodyti dėmesio, jo neužsakome savo mažiesiems... Neapgaukinėkime savęs iliuzijomis: mūsų vaikai lietuviškos neišlaikys, jei pasitenkinsime tik kalbomis ir aimanavimu, jei konkrečiai nesukursime jiems lietuviškos aplinkos ir nuotaikos.

Lietuviškajai nuotakai sukurti neužtenka vien šeimos. Šiam tikslui reikia naudoti visus ginklus. O vienas pačių galingiausių ginklų yra spauda. Be lietuviškos spaudos, be "Aušros", "Varpo", "Tėvynės Sargo", ir be knygnešių — jos platintojų nebūtumėm susilaukę tautinio atgimimo ir Lietuvos laisvės. Be savo spaudos ir šiandien neišlaikysime lietuviškumo ugnelės, neperduosime jos jaunajai kartai, nemirsime ramūs, matydami, kad jaunieji sugeba tęsti mūsų darbą TĖVYNEI LIETUVAI.

Neduodami savo sūneliui ar dukrytei į rankas lietuviško vaikų laikraščio ir lietuviškos knygos, mes jau iš anksto savo mažą įpėdinį paliekame beginklį svetimos įtakos akivaizdoje. Todėl paremkime vienintelį mūsų dar turimą lietuvišką vaikų laikraštėlį — "EGLUTĘ" savo prenumeratomis ir aukomis. Tuo išlaikysime didelį ginklą mūsų kasdieninėje kovoje už jaunąsios kartos lietuviškumą.

EGLUTĖS adresas:

EGLUTĖ

IMMACULATE CONCEPTION CONVENT

R. F. D. 2, Putnam, Connecticut

iš filmų pasaulio

J. Vaišnys, S. J.

NUOVARGIS FILMUOSE

Šiame numeryje yra straipsnis apie pavargusią krikščionybę, kur sakoma, kad visur galima šiandien pastebėti nuovargio žymių — net ir krikščionybėje. Tas pat sakyтина ir apie filmų pasaulį — ir čia pastebimas nuovargis bei išsisėmimas. Užtenka tik pamatyti keletą dabar rodomų filmų, ir tuo pilnai įsitikinsi. Kartais net yra sunku kino salėje išsėdėti iki galo: toks neįdomus būna filmas, taip viskas atrodo jau nudėvėta ir šimtus kartų matyta. Nei siužete, nei filmo pastatyme nesugalvojama nieko naujo. Ši nuovargi ir išsisėmimą filmų pramonininkai jau seniau pastebėjo, todėl pradėjo kaitalioti bent filmų gaminimo būdą. Po ilgų bandymų čia gimė Cinerama, Cinemascope ir kiti nauji filmavimo metodai. Bet nei vienas jų galutinai problemos neišsprendė.

Kai maždaug prieš metus šiame žurnale aprašėme penktąją iš eilės Cinerama filmą „South Seas Adventure“, jau tada aiškiai pastebėjome išsisėmimo žymes ir pareiškėme nuomonę, kad Cinerama ilgai neišsilaikys. Juk visi penki filmai nedaug kuo vienas nuo kito skyrėsi — tai buvo tik jau bepradedančios įgristi įvairių kelių ir įvairių pasaulio kraštų apžvalgos. Tos „pranašystės“ išsipildymo ilgai laukti nereikėjo — štai jau paskelbta, kad Cinerama savo amžių baigia, daugiau šios rūšies filmų nebus. Žinoma, jeigu

nebus išrasta ko nors nauja, kas galėtų dar keletai metų žiūrovus patraukti. Bet reikia tikėtis, kad tie, kurie iš filmų pramonės milijonus krauna, taip greitai nepasiduos ir stengsis ką nors išrasti, kuo nors vėl publiką sudominti.

Vidutinės ir žemesniosios klasės publikai paprastai patinka kaubojiški ir detektyviniai filmai. Dėl to pirmiau jais ir būdavo užverstos kino salės, bet dabar jie yra perkelti į televiziją, žinant, kad tų filmų mėgėjai nėra per daug pinigingi, todėl mielai pasitenkina televizija. Mėginama pritraukti žiūrovus ir baisiais fantastiniais vaizdais, rodant įvairias baisybes „iš kitų planetų“. Bet šios rūšies žiūrovų grupė nėra per daug skaitlinga. Visais laikais buvo ir yra daug meilės istorijų mėgėjų. Tad ir šios rūšies filmų yra gausu. Tačiau ir šioje srityje publikos skonis yra „išlepintas“, ji vis nori daugiau ir daugiau, o filmų moralės kodeksas, ypač Amerikoje, yra gana griežtas, tad ir čia nieko nepadarysi — su kabaretiniais pokštais filmui konkuruoti visiškai neįmanoma. Bet vis dėlto kas nors bus daroma, kas nors bus išgalvota, ką parodys netolima ateitis.

Šiame numeryje norime šiek tiek sustoti tik prie vieno dabar rodomo filmo „For the First Time“, kuriame pagrindiniame vaidmenyje žiūrovai turi progos paskutinį kartą pamatyti ir išgirsti neseniai mirusį tenorą Mario Lanza.

FOR THE FIRST TIME

Žiūrėdamas šio filmo dabar, kai Marijaus Lanza jau šiame pasaulyje nėra, pagalvoji, kad, tartum pramatant jo netolimą mirtį, buvo pagamintas šis filmas, norint jam pastatyti tinkamą paminklą. Šis paminklas tikrai Marijui Lanza tinka: jis nėra nei per daug ištaigingas ir puošnus, nei per daug kuklus ar varginas. Jis atvaizduoja Mariją Lanza toki, koks jis iš tikrųjų gyvenime buvo. Tai buvo puikus dainininkas, kai kurių nuomone, jis buvęs geriausias visų laikų tenoras po Caruso. Vis dėlto jis nepasiekė tai, ko galėjo pasiekti; meno pasaulyje jis nebuvo laikomas toje aukštumoje, kuri jam priklausė. Ar tai buvo jo savotiško charakterio kaltė, ar tik operos bei filmų vadovybės kapryzai — kas čia besupaisys! Juk visiems žinoma, kad yra daug naudingų ir nuostabių išradimų, kuriuos biznieriui nupirka ir užrakina spintoje, neleisdami jais naudotis žmonijai vien dėl to, kad nenukentėtų biznis. Gal panašiai buvo ir su Marijaus Lanza balsu, kuris buvo nustumtas į šalį ir beveik užmirštas. Ar su juo negalėjo susikalbėti režisieriai, ar jis su režisieriais — vėl ne mums spręsti. Ką rašo spauda, dažnai yra labai šališka ir neteisinga.

Ir apie šį filmą spauda atsiliepė labai šykščiai. Net ir žurnalas "Time" apie jį teparašė keletą ciniškų sakinių, nukrypdamas į smulkmenas ir nebodamas esmės. O vis dėlto mums atrodo, kad šis filmas yra labai gražus ir vertas pamatyti. Dainos mėgėjai čia galės išgirsti tikrai puikiai išpildytas operų arijas ir kitas visu mėgiamas melodijas, gamtos grožybių mėgėjai galės pasigėrėti nuostabiais Capri salos vaizdais, o kam patinka sentimentalių scenos, čia taip pat jų netrūksta.

Besišypsiančios gamtos ir skambiai aidinčios dainos fone ramiai ir nekaltai vystosi meilės istorija tarp garsaus tenoro ir jo atsitiktinai sutiktos labai simpatiš-

kos, bet kurčios jaunos mergaitės. Ji pasako tenorui, kad tik tada už jo tekėsianti, kai bus pagydyta nuo kurtumo, kai galės gėrėtis jo balsu. Ji yra vežiojama pas geriausius Europos specialistus, bet visi atsisako ją pagydyti. Pagaliau vienas gydytojas ryžtasi padaryti operaciją, nors neprižada, kad ji pavyks. Mergaitė sutinka rizikuoti, nes tai vienintelė viltis jos vedyboms. Operacija daroma Austrijoje, o tenoras tuo metu turi dainuoti Londone. Kai jis dainuoja Othello ir mato gulinčią jo paties pasmaugtą bejausmę Desdemoną, prisimena, kad dabar panašiai ant operacijos stalo guli jo mylimoji Christa (Johanna von Koczian). Suprantamas jo susijaudinimas ir pergyvenimas. Ne be reikalo po operos prie jo pribėga jo gerbėja (Zsa Zsa Gabor) ir pasako, kad šioje operoje jis buvo nuostabus. Savaiame suprantama — juk jis čia ne vaidino, bet pergyveno. Pasibaigus operai, tuoj jis sėda į lėktuvą ir skrenda į Austriją. Ligoninėj randa tyliai gulinčią po operacijos savo mylimąją. Iš kažkur sklinda Schuberto "Ave Maria" giesmė. Ir jis pradeda giedoti šią dievišką melodiją šalia miegančios ligonės lovos. Staiga ji pabunda, atsisuka ir gėrasi nuostabiais "Ave Maria" garsais. Tai buvo pirmas jos girdimas balsas, pirmoji suprasta melodija. Ji pasijunta pagijusi, ir jų džiaugsmui nėra galo. Gydytojas tenorui pasako, kad jis ja rūpintusi, nes girdėjimas vėl gali pražūti, ypač jeigu ji persišaldys. Dainininkas tai prižada, bet dėl savo lengvapėdiško būdo ne labai uoliai vykdo. Mergaitė persišaldo, eidama su juo lietingą vakarą į koncertą Londone. Ji vėl tampa kurčia. Tačiau greit pasveiksta, jos girdėjimas grįžta ir taip laimingai filmas baigiasi.

Taip, tai yra paminklas Marijui Lanza, nuostabiai gražaus balso tenorui. Tai yra paminklas ir jo truputį savotiškam, lengvapėdiškam charakteriui. Bet ar tai buvo jo kaltė? Tai ne mums spręsti.

"Laiškų Lietuviams" paskelbtas konkursas

baigiasi gruodžio mėn. 1 d. Dar galima suskubti atsiųsti straipsnį ir laimėti lietuviškų knygų už 100 dolerių. Smulkiau apie šį konkursą buvo rašoma praėjusiuose "L. L." numeriuose.

Atsiųsta paminėti

LITUANUS, Vol. 5, No. 3. Šiame numeryje rašo: K. Pakštas, J. Karys, dr. A. Klimas, V. Trumpa ir kt. Adresas: 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

SPORTAS, 1959 m. nr. 2. Dvimėnesinis Šiaurės Amerikos lietuvių sporto laikraštis. Red. K. Čerkeliūnas. Adm. adresas: V. Švabonas, 19 Kiely Pl., Brooklyn 8, N. Y. Metinės prenumeratos kaina 3 dol.

GAUDEAMUS, 1959 m. nr. 1. Studentų Ateitininkų Sąjungos informacinis leidinys.

Nuoširdžiai dėkojame parėmusiems "L. L." leidimą pinigine auka:

7 dol. auکوjo Br. Eringis (Chicago); **5 dol.** — dr. K. Aglinskas (Chicago); **po 4 dol.** — L. Etminavičius (Cicero) ir V. Daugėla (Kearny); **3 dol.** — Sakavičius (Columbus).

Po 2 dol.: A. Valkavickas, J. Pakeltis, Ed. Babušis, B. Pupaleigis, B. Lukas, V. Karpavičius, K. Linkevičius, K. O. Dabulevičiai, B. Graužinis, B. Konauka, K. J. Cijūneliai, S. Giedrimas, B. Grybauskienė, K. Eigelienė, B. Juraška, S. Krutulis, F. Vendzelis, B. Gurėnas, J. O. Kanišauskas, E. Jucevičienė, A. Širmulis, V. Blažaitis, B. Taujenis, S. Visčius, A. Sadauskienė (visi Chicago); A. Vitkunas (Gurnee), Č. Grincevičius (Cicero), K. Baliūnas (Toronto), dr. V. Plioplys (Rockford), E. Dubickas (Worcester), P. Lanys (Elizabeth), O. Kaunienė (Brooklyn), kun. J. Bakšys (Rochester), dr. A. Belickas (Evergreen Pk.), A. Bilaitis (Kearny), kun. V. Karalevičius (Elizabeth), J. Pupininkas (Rochester), J. Arvydas (Elgin), J. Kalainis (St. Catherines), L. Matusevičius (Hollywood), A. Razutis (Los Angeles), O. Simaitis (Oak Lawn), J. Jurgutis (Montreal), S. Vidmantas (Melrose Pk.), B. Jakubonis (Sudbury), dr. P. Atkočiūnas (Cicero), K. Majauskas (London), B. Stangenberger (Cicero), A. Keliuotis (Cicero), P. Barčiauskas (Baltimore).

Po 1 dol. — A. Smilga, P. Jakubaitis, L. Vilunas, J. Rapšys, D. Balčas, P. Zelba, K. Rupkus, Jonaitis (visi Chicago); S. Juškaitis (Berwyn), V. Butvydas (Hillside), G. Biskis (Cicero), O. Kukarskienė (Baltimore), K. Čampienė (Oakville), A. Ragelis (Rochester), B. Krokys (Rochester), V. Sabalis (Rochester), J. Kaknevičius (Toronto), P. Kulvinskienė (London), K. Ališauskienė (Erindale), K. Prišmantas (Los Angeles), A. Dikinis (Oak Lawn), O. Mickevičienė (Cicero), A. Briedžius (Cleveland), L. Senutienė (Brockton), K. Petronienė, E. Šerkšnas (Wethersfield), J. Kriščiukaitis (Dorchester), V. Akelaitis (Cleveland), J. Gataveckas (Toronto).

"LAIŠKAI LIETUVIAMS" • 2345 WEST 56TH STREET • CHICAGO 36, ILLINOIS

